Ազգ
Azg armenian daily
27 ՕԳՈՍՏՈՍ 1998 ՀՆԳՇԱԲԹԻ #158 (1661)

Գ. Սելեզնյովը հանդես եկավ հօգուտ երկրի նախագահի կամավոր հրաժարականի

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Պետդումայի նախագահ Գենադի Սելեզնյովն այսօր արտահայտվել է պետության ղեկավարի պաշտոնից Բորիս Ելցինի կամավոր հրաժարականի օգտին, ինչպես նրան հանձնարարել էր Դուման, քանի որ, նրա խոսքերով ասած, «նախագահի նկատմամբ վստահությունը սպառված է»:

Ստորին պալատի նախագահն այն կարծիքին է, որ մինչեւ հոկտեմբերի սկիզբը Դումայի պաշտոնազրկման հանձնաժողովի որոշումն ըստ առանձին հայեցակետերի կքննարկվի Պետդումայում, եւ ինքը «համոզված է», որ այն կստանա պատգամավորների 300 ձայն:

Ստորին պալատի նախագահը հայտարարել է, որ «երբ ամեն ինչ ընթանա այնպես, ինչպես ընթանում է», այդ թվում տնտեսության ոլորտում, ապա հոկտեմբերի 7-ին կանցկացվի ընդդիմության բողոքի խոշոր գործողություն: «Չի բացառված, որ արհմիությունների հետ հանդես գան նաեւ բանկերը», ասել է Գենադի Սելեզնյովը, ընդգծելով, որ «այդ ձեռնարկումների նպատակը նախագահի վաղաժամկետ հրաժարականն է եւ վաղաժամկետ ընտրություններ անցկացնելը»:

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄ

Արմեն Դարբինյան. «Հայաստանում ֆինանսական ճգնաժամի հիմք չկա»

ՆԱԻՐԻՆԵ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

«Ֆինանսական ճգնաժամի երեք հիմնական պատճառները, որոնք գործեցին Ռուսաստանում, Հայաստանում բացակայում են, եւ հիմք չկա, որ այդ ճգնաժամը կտարածվի մեզ մոտ», երեկ հաղորդեցին վարչապետի մամուլի ծառայությունից ի պատասխան այն հարցադրումների կամ կանխատեսումների, թե ռուսաստանյան իրադարձությունները մտահոգիչ են Հայաստանի համար, ինչ-որ առումով նաեւ անխուսափելի: Սակայն պաշտոնական դիրքորոշումը լավատեսական է:

Վարչապետ Արմեն Դարբինյանը ռուսական ճգնաժամը համարեց ինչ-որ առումով ոչ անակնկալ՝ շեշտելով երեք խորքային պատճառներ. ա) բյուջեն ծրագրելիս ոչ հիմնավոր հաշվարկների կատարում, որի արդյունքում բյուջետային պակասուրդի ֆինանսավորման չափազանց ռիսկային սցենար է վերցվել, բ) պետական ներքին արժեթղթերի ոչ իրատեսական թողարկում, գ) Ռուսաստանի բանկային համակարգի վերահսկողական գործունեության կոպիտ սխալներ:

ՀՀ վարչապետի մամուլի ծառայությունից հայտնեցին Արմեն Դարբինյանի միանշանակ դիրքորոշումը, թե այս երեք վտանգներն էլ Հայաստանում բացակայում են: Մեր բյուջեի եկամուտների եւ ծախսերի հարաբերակցությունն իրատեսական է, հետեւաբար բյուջեի անկանխատեսելի պակասուրդ մեզ չի սպառնում: Ինչ վերաբերում է ՀՀ ԿԲ վարկագծին, ապա գրեթե բոլոր կողմերի վկայությամբ այն կայուն է եւ բանկային համակարգի վերահսկողությունն ապահովված է:

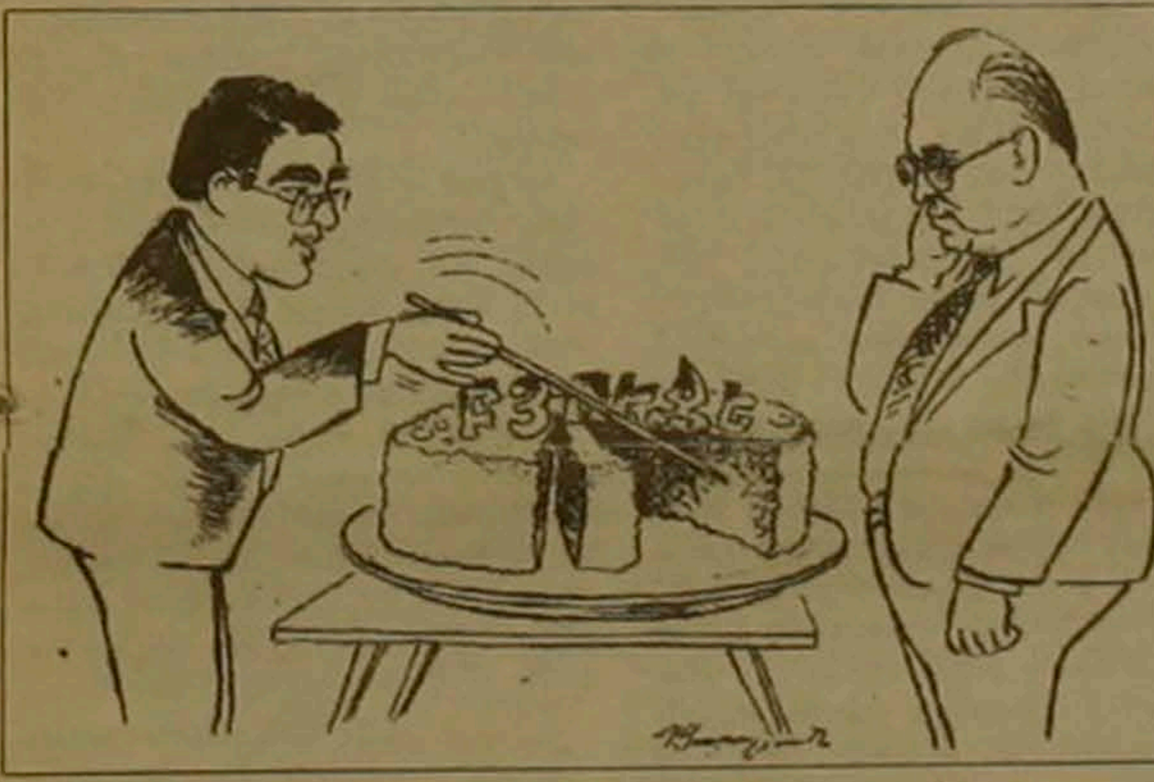

Սակայն, ըստ որոշ վերլուծաբանների մեր բյուջեի պակասուրդը եւս բավական վտանգավոր եզրագծում է, պակասուրդի ֆինանսավորման արտաքին աղբյուրները վտանգված են, այն շնորհները (գրանտ), որոնք Հայաստանի կառավարությունն ակնկալում է միջազգային տարբեր ֆինանսական կազմակերպություններից եւ պետություններից, ու շատ են, իսկ առաջին կիսամյակն արդեն ավարտված է: Ռեալ դերակատարներ կան նաեւ ամերիկյան հացահատիկի իրացման գործում, այդ հացահատիկի իրացման շնորհիվ ծածկվելու է բյուջետային պակասուրդի որոշ մասը:

Տես ▸ էջ 3

Քինկելն անհանգստացած է Պոլսո հայոց պատրիարքարանի վրա գործադրվող ճնշումներից

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Հայ առաքելական եկեղեցու Պոլսո պատրիարքի ընտրությունների եւ, մասնավորապես, Ստամբուլի նահանգապետարանի կողմից Պոլսո պատրիարքարանի վրա գործադրվող ճնշումը սկսել է մտահոգել ոչ միայն տեղի հայ համայնքին, այլեւ միջազգային հանրությանը:

Ինչպես հայտնում են թուրքական ԶԼՄ-ները, այդ կապակցությամբ մտահոգություն է արտահայտել Գերմանիայի արտգործնախարար Քլաուս Քինկելը, որը վերջերս այցելել է Գերմանիայի մզկիթներից մեկը եւ զրուցել տեղի թուրքական համայնքի հետ:

Ստամբուլի նահանգապետարանի կողմից Հայ առաքելական եկեղեցու Պոլսո պատրիարքարանի վրա գործադրվող ճնշման կապակցությամբ օրերս մտահոգություն է հայտնել նաեւ Թուրքիայի ԱԳՆ բարձրաստիճան ներկայացուցիչներից մեկը:

Անկարան, ամենայն հավանականությամբ, սկսել է գիտակցել, որ «ստամբուլյան սկանդալը» հակասում է իր իսկ շահերին, կարծում են թուրք վերլուծաբանները:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամենայն հայոց հայրապետին այցելեցին Արամ Ա կաթողիկոսը եւ ՀՀ նախագահն ու վարչապետը

Օգոստոսի 26-ին, Մեծի Տանն Կիլիկո Արամ Ա կաթողիկոսը՝ Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի անձնական ինքնաթիռով ժամանեց Հայաստան՝ բարի վերադարձ ասելու եւ շուտափույթ ապաքինման մաղթանքներն անձամբ հայտնելու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսին:

Արամ կաթողիկոսին ուղեկցում էին կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ Տ. Արտավազդ արք. Թրթռյանը, Կիլիկիո կաթողիկոսության կենտրոնական վարչության ատենապետ, երեսփոխան մեքր Խաչիկ Պապիկյանը, գավազանակիր Տ. Վրույր աբեղա Դեմիրճյանը:

Օդանավակայանում Կիլիկո կաթողիկոսին Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի դիվանապետ Տ. Ներսես արք. Պոզապալյանի գլխավորությամբ դիմավորեցին Մայր աթոռի միաբանության անդամներ, Հայաստանում գտնվող Կիլիկո միաբաններ, Հայաստանում Լիբանանի դեսպան Սաադ Զախիան, ՀՀ կրոնի գործերի խորհրդի նախագահ Լազար Սուքյանը:

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում Կիլիկիո կաթողիկոսը առաջնորդվեց Մայր տաճար՝ խոնարհվելու Իջման Սբ. Սեղանի առջեւ:

Վեհարանի մուտքին Նորին Սրբությանը դիմավորեց Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսը:

Բարի վերադարձ եւ վերջնական ապաքինում մաղթելով Վեհափառ Հայրապետին՝ Կիլիկիո կաթողիկոսը մեկ անգամ եւս շեշտեց մեկ միասնական եկեղեցու կարեւորությունը:

Նույն օրը երեկոյան, Արամ Ա կաթողիկոսը վերադարձավ Անթիլիաս:

Օգոստոսի 26-ին Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Վեհափառին բարի վերադարձ մաղթելու նպատակով Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածին այցելեցին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն ու վարչապետ Արմեն Դարբինյանը:

Ամենայն հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսը հյուրերին ներկայացրեց Մայր աթոռ ժամանած Արամ Ա կաթողիկոսին եւ իր ուղեկիցներին, Գերագույն հոգեւոր խորհրդի նիստի առիթով Մայր աթոռում գտնվող միաբան հայրերին:

Վեհափառ Հայրապետը խոսեց այն ներուժի մասին, որ առկա է սփյուռքահայ շրջանակներում եւ կարեւորեց այդ ներուժի կենտրոնացումը եւ հայության համախմբումը անկախ Հայաստանի շուրջ, միաժամանակ ընդգծեց Հայ առաքելական եկեղեցու կարեւոր դերը, իբրեւ այդ գաղափարի հիմնական կրող ու արմատավորող:

Իր հերթին պարոն Քոչարյանը կարեւորեց եկեղեցի-պետություն միասնությունն ու Հայ առաքելական եկեղեցու հոգեւոր առաքելությունը Հայաստանի ամրացման գործում:

Ապա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը եւ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսը առանձնազրույց ունեցան նախագահի եւ վարչապետի հետ:

ՄԱՄԼՈ ԴԻՎԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ

ԴԵՄՔԵՐ

Վախճանվեց ակադեմիկոս Գագիկ Սարգսյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Կյանքի 73-րդ տարում վախճանվեց Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի փոխպրեզիդենտ, ակադեմիկոս Գագիկ Խորենի Սարգսյանը:

Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Արմեն Դարբինյանի օգոստոսի 26-ի որոշմամբ ակադեմիկոս Գագիկ Սարգսյանի մահվան կապակցությամբ ստեղծվել է կառավարական հանձնաժողով՝ Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի պրեզիդենտ Ֆադեյ Սարգսյանի գլխավորությամբ:

Օհան Դուրյանը՝ Ֆրանսիայի «Արվեստի եւ գրականության ասպետ»

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ֆրանսիայի մշակույթի եւ հաղորդակցության նախարար Կատրին Տրոտմանի հրամանագրով, դիրիժոր Օհան Դուրյանին շնորհվել է «Արվեստի եւ գրականության ասպետի» հատուկ կոչում:

Սա ֆրանսիական կառավարության 4 ամենապատվավոր կոչումներից մեկն է եւ տրվում է այն անձանց, ովքեր բացառիկ մեծ ավանդ ունեն արվեստի եւ գրականության ասպարեզում: Հրամանագիրը հրապարակվել է ֆրանսիական պաշտոնաթերթերում: Հայազգի արվեստագետներից նման բարձր կոչման արժանացել են Շառլ Ազնավուրը եւ Անրի Վերնոյը:

Սեպտեմբերի 24-ին Ֆրանսիայի դեսպանատանը սպասվում է պաշտոնական հանձնումը:

ԱՍՈՒԼԻՍ

Դեմիրելը հրավեր է ուղարկել Քոչարյանին

ՀՀ նախագահի խորհրդականներից Կասյա Աբգարյանի առաջին հանդիպումը լրագրողների հետ համընկավ նորոգվելիք շենքի ասուլիսային սրահի բացմանը: Բավականաչափ հարմար եւ զով մի ընդարձակ սենյակ, որը կարող է գործնական տրամադրություն հաղորդել լրագրողներին: Եվ ոչ միայն լրագրողներին: Մասնավորապես, նույն ինքը Կասյա Աբգարյանը այնչափ գործնական էր եւ լեզվանի, որ թվում էր, թե գործ ունես ՀՀ նախագահի կողմից վերջապես նշանակված իր մամուլի խոսնակի հետ: Հապա ինչպե՞ս ընկալել նման ձեւակերպումները, որոնց դեմ անկեղծ ասած ոչինչ չունենք. «Այսպիսի հանդիպումները կկազմեն մեր աշխատանքային առօրյայի անբաժանելի մասը», «մենք կցանկանանք, որ մեր հանդիպումները չսահմանափակվեն միայն նման ճեպազրույցներով», եւ կամ՝ «ՀՀ նախագահի լրատվական եւ տեղեկատվական համակարգը միշտ պատրաստ է հանդիպել ձեզ հետ» եւ այլն: Ինչ խոսք, ողջունելի նախաձեռնություն, եթե միայն ջուր չափ չլինի:

Իսկ երեկվա հանդիպման «խմորը» հետեւյալն էր. Ռոբերտ Քոչարյանը Ֆրանսիայում հենց այնպես չի հանգստացել. նա հանդիպել է երկու խոշոր գործարարների, որոնք հավանաբար սեպտեմբերին կայցելեն Հայաստան նախնական ծանոթացման եւ ուսումնասիրությունների համար: Ի դեպ, Կասյա Աբգարյանը արտահայտեց իր հեղինակավոր կարծիքը հօգուտ այն երեւույթի, որ որեւէ երկրի նախագահը իր հանգիստը անց է կացնում հասկապես որեւէ գործարարի հրավերով: Նրան թվաց, թե սրանով վերջ դրեց շրջող խոսակցություններին:

Ի դեպ, գործարարների մասին. արդեն ոչ թե Վաչե Մանուկյանը, այլ հակառակը՝ հայ գործարարների տոհմածառի կետերից մեկը՝ նույն ինքը Քըրք Քըրքորյանն է հրավիրում մեր նախագահին, ինչի մասին «Ազգը» գրել էր դեռ 1 ամիս առաջ: Ճիշտ է, սրա համար կա համապատասխան առիթ. ընդամենը ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի հրավերը Նյու Յորք, ուր նախագահը սեպտեմբերի 25-ին իր խոսքով կազդարարի այդ օրվա նիստի բացումը: Սեպտեմբերի 23-ին ԱՄՆ մեկնողների շարքում են «ՀՀ նախագահը տիկնոջ հետ, ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանը, ՀՀ նախագահի օգնական Արմեն Գեւորգյանը եւ ես»: Նախատեսվում են պաշտոնական հանդիպումներ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանի, ինչպես նաեւ մի շարք պետությունների ղեկավարների հետ: Եվ արդեն սեպտեմբերի 26-ին ՀՀ պատվիրակությունը Քըրք Քըրքորյանի հրավերով կմեկնի Լոս Անջելես: Առավել հետաքրքիր նորությունը մասին, գուցե իրոք արժեր նյութը սկսել հենց այս նորությունից եւ սրա վրա կառուցել հոդված: ՀՀ նախագահը հրավեր է ստացել Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելից, մասնակցելու հոկտեմբերի 29-30-ը Անկարայում եւ Ստամբուլում կայանալիք Թուրքիայի Հանրապետության 75-ամյա հոբելյանին նվիրված տոնակատարություններին: Ըստ Կասյա Աբգարյանի, դեռ վերջնական որոշում չկա, թե ինչ պատվիրակություն է մեկնելու Թուրքիա:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՆԵՐԴՐՈՒՄ

Քըրք Քըրքորյանը ֆինանսավորելու է Եղեգնաձոր-Այրում ճանապարհը

Քըրք Քըրքորյանի 85 մլն դոլարը, որը նախատեսված էր ճանապարհաշինարարության համար, շուտով կգտնի իր առաջին կիրառումը: Կառավարության հուլիսի 14-ի որոշմամբ, Եղեգնաձոր-Այրում միջպետական նշանակության ավտոմոբիլային ճանապարհի կառուցման ծրագիրն արդեն վավերացված է: Միջգերատեսչական հանձնաժողովը, որի նախագահն էր քաղաքաշինության նախարար Ֆելիքս Փիրումյանը, իսկ կազմում էին տրանսպորտի, գյուղատնտեսության, էներգետիկայի եւ բնապահպանության, ինչպես նաեւ հարակից այլ նախարարությունների տեղակալները, հավանություն են տվել Եղեգնաձոր-Մարտունի-Սեւան-Դիլիջան-Վանաձոր-Ալավերդի-Այրում տարբերակին: Փաստացի այս ճանապարհի երկարությունը կլինի 289 կմ, եւ կանցնի Սելիմի լեռնանցքով, ուղեգիծ, որը մինչ այժմ ստվերվում էր «Խաչմերուկի» պատճառով: Բայց նշված ուղեգծի ընտրությունը հիմնավորվում է ազդեցիկ փաստարկներով. ա) այն անցնում է հանրապետության տարածքի խորքով, բ) նպատակահարմար է քաղաքաշինական եւ տնտեսական ռազմավարությանը, որովհետեւ շրջանցում է կենտրոնի խիտ բնակեցված, հույժ ծանրաբեռնված ագլոմերացիան եւ Սեւանի ավազանը հանում է տրանսպորտային կղզիացումից, հանրապետության հյուսիսային եւ հարավային տարածաշրջանների միջեւ ստեղծվում է ուղեւորաբեռնափոխադրումների անմիջական հնարավորություն, գ) այս ճանապարհի շինարարության դեպքում տեղի կունենա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի նվազագույն իրացում, դ) Սեւանա լճի երկայնքով շուրջ 80 կմ, հանրապետական եւ միջազգային զբոսաշրջության զարգացման հնարավորություն է ընձեռում:

Ճիշտ է, ավտոմոբիլային ճանապարհի առաջարկվող այս ուղեգծի անցկացման դեպքում Սելիմի եւ Դիլիջանի լեռնանցքներում որոշ բարդություններ կծագեն, սակայն այդ տեխնիկական բարդությունները ճանապարհի հեռանկարների համեմատությամբ ստորադասվում են: Նախատեսված է կառուցել տեխնիկական երկրորդ կարգի ճանապարհ: Առաջնահերթը Եղեգնաձոր-Մարտունի հատվածն է, որից հետո արդեն Մարտունի-Այրումը: Կառավարության մամուլի ծառայությունից «Ազգին» մանրամասնեցին, որ վարչապետն անձամբ այցելել է այս ճանապարհահատվածները եւ համոզվել, որ անգամ ընդունելի չափանիշներով ճանապարհի բացակայության պարագայում գյուղացիներն իրենք արդեն բացել են ավտոմոբիլային երթեւեկությանը մեծ դժվարություններով մատչելի արահետներ եւ գործուն ապրանքաշրջանառություն է կատարվում. Սեւանի ավազանից Եղեգնաձոր է տեղափոխվում ձկնեղեն, իսկ այնտեղից՝ պտուղ բանջարեղեն:

Քըրք Քըրքորյանը Գեղարքունիք-Զանգեզուր մարզերը միավորող ճանապարհաշինության համար հատկացնելու է 35 մլն դոլար, որի մի որոշ մասն էլ կտրվի կոնկրետ Եղեգնաձոր-Այրում ճանապարհահատվածին, բայց պայմանը մեկն է՝ տեսությունը, այսինքն բյուջեն եւս պետք է պարտադիր ֆինանսավորման իր բաժինն ունենա: Սա տարանցիկ առանցքային մայրուղի է, որի միջոցով Հայաստան-Իրան-Վրաստան ուղեւորաբեռնափոխադրումների ուղին կկրճատվի, եւ ձեռներեցներն ու անհատ քաղաքացիները ստիպված չեն լինի Երեւանի միջոցով 260 կմ ճանապարհ կտրել Մարտունիից Եղեգնաձոր հասնելու համար: Վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Լեւոն Արեւշատյանը «Ազգին» հայտնեց, որ տրանսպորտի նախարարությանը հանձնարարական է տրված մինչեւ սեպտեմբերի 15-ն ավարտել ճանապարհի նախագծահաշվարկային աշխատանքները եւ սկսել շինարարությունը: Տրանսպորտի նախարարի օգնական Վահագն Գրիգորյանը պարզաբանեց, որ նախագծահաշվարկային աշխատանքները կատարում է Հայճաննախագիծը: Մեկ մանրամասն եւս. ամենաուշը մյուս շաբաթ պատրաստ կլինի 200 էջանոց լուսանկարչական-քարտեզագրական ալբոմ հատուկ Քըրք Քըրքորյանի համար, որտեղ ամփոփված կլինեն հիշյալ ճանապարհի բոլոր հատվածները լուսանկարներով եւ մանրամասն քարտեզներով: Եթե մանր ու միջին ձեռներեցության զարգացմանն ուղղված Քըրք Քըրքորյանի 100 մլն դոլարի հիմնադրամը դժվարություններ ունի իր գործունեությունը սկսելու առումով, ապա ճանապարհաշինարարության բնագավառում համագործակցությունը կարծես առավել հուսադրող է:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԱՅՑ

Մոսկվայում կստեղծվի Հայաստանի աղետի գոտու աջակցության հիմնադրամ

Շիրակի մարզպետի այցը Մոսկվա

Մոսկվայում կստեղծվի Հայաստանի աղետի գոտու աջակցության հիմնադրամ. այսպիսին է Շիրակի մարզպետ Արարատ Գոմցյանի եւ ՌԴ փոխարտգործնախարար Բորիս Պաստուխովի 40-րոպեանոց հանդիպման արդյունքը: Գոմցյանի խոսքերով, Պաստուխովն ինքն է առաջ քաշել Վնեշէկոնոմբանկի «հայկական» հաշվեհամարում գտնվող 8 մլն դոլարի հարցը: Հիշեցնենք, որ այս գումարը արդեն 10 տարի սառեցված է եւ այդպես էլ չի հասել նախատեսված նպատակին՝ աղետի գոտուն: Պաստուխովը գտնում է, որ Ռուսաստանի համար, ի տարբերություն Հայաստանի, դա շոշափելի գումար է, իսկ այդ միջոցները իրական տիրոջը տրամադրելու դեպքում քաղաքական արձագանքը հզոր կլինի: Փոխնախարարը խոստացավ հարցումներ ուղարկել մյուս նախարարություններ՝ Սպիտակի երկրաշարժի 10-րդ տարեդարձի նախօրեին լուծելու այս հարցը:

Բացի այդ, պրն Գոմցյանը մի շարք հանդիպումներ ունեցավ Ռուսաստանի այլ պետական գործիչների, այդ թվում Մոսկվայի մարզի նահանգապետ Անատոլի Տյաժլովի հետ, որոնց ընթացքում քննարկվեցին երկկողմ համագործակցության բազմաբնույթ հարցեր:

Գաղտնիք չէ, որ վերջին ժամանակներս Հայաստանի իշխանությունները ձգտում են համագործակցել մոսկվահայ գործարարների հետ: Բացառություն չէ նաեւ Գյումրին: Չնայած, իմ կարծիքով, ծագումով գյումրեցի գործարարներն իրենց հայրենակիցների համեմատ նվազ չափով են ձգտում կապիտալ ներդնել Հայաստանում, գերադասելով սահմանափակվել այնտեղ մնացած իրենց հարազատներին մասնավոր ֆինանսական օգնություն ցուցաբերելով: Սակայն մարզպետ Գոմցյանը վստահ է, որ հեռատես գործարար մարդիկ այժմ պետք է ներդրումներ անեն տեղական բիզնեսի զարգացման համար, այլապես մոտ ապագայում դուրս կմնան մրցակցությունից (իմիջիայլոց, Հայաստանի իշխանությունների փոխհարաբերությունները իրենց նորաթուխ հարուստ հայրենակիցների հետ առանձին հոդվածի առարկա են):

Եթե երիտասարդ գործարարները ջանում են հեռու մնալ հայրենիքից, նրանց հանրաճանաչ տաղանդավոր հայրենակցուհին՝ 91-ամյա Մարիամ Ասլամազյանն, ընդհակառակը, ցանկություն ունի հավերժանալու իր հայրենիքում, իր քաղաքում. «Աշխարհի լավագույն պատկերասրահներում չէ, որ ես պիտի անմահանամ, ես կանմահանամ իմ գործերը թողնելով իմ քաղաքին»: Նա խոստացել է իր արվեստանոցում պահվող ստեղծագործությունները նվիրաբերել Գյումրիի պատկերասրահին (ի դեպ, այդ աշխատանքների նկատմամբ հավակնություններ ունի նաեւ Տրետյակովյան պատկերասրահը): Իսկ իշխանությունները, իրենց հերթին, խոստացել են մոտակա ժամանակներս վերականգնել Ասլամազյան քույրերի տուն-թանգարանը: Պետք է նշել, որ մարզպետի հետ զրուցելով ռուսերեն, նկարչուհին պարբերաբար անցնում էր Գյումրվա հայերենի բարբառին, օգտագործելով հասկանալի «քասիբ», «ցավդ տանիմ» եւ այլ բառեր:

Տիկ. Ասլամազյանը հյուրին հաղորդակից դարձրեց իր հիշողություններին, հիշեց հետաքրքիր դրվագներ Սերկուրովից, Սարյանից, Մինասից: Նկարչուհին հավանությամբ խոսեց Մինասի 70-ամյակին նվիրված Գյումրիում կազմակերպված միջոցառումների (մասնավորապես, ցուցահանդեսի) մասին. «Շատ լավ է, ըդպես էլ պտի էղնի»:

Վերջում Մարիամ Ասլամազյանը Արարատ Գոմցյանին հանձնեց իր այցետոմսը, որի վրա գրված էր նրա խոստումը՝ ապրել մինչեւ 2001 թվականը: Մոտավորապես այդ թվին է ՀՀ նախագահը խոստացել աղետի գոտու իր հայրենակիցներին ապահովել բնակարաններով: Խոստմանը հավատացել են նրանք, ովքեր արդեն 10 տարի ծվարել են քարուքանդ եղած վագոն-տնակներում: Հետաքրքիր է, ո՞ւմ խոսքն ավելի ամուր կլինի՝ նկարչուհո՞ւ, թե՞ նախագահի: 2001 թվականը հեռու չէ:

ԼՈՒՍԻԿ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ

Երեւանում աղբն այրվելով էլ չի վերանում

Մաքրությամբ Երեւանի կենտրոնը չի տարբերվում քաղաքի ծայրամասերից: Կեղտոտ է նույնիսկ Հանրապետության հրապարակի մերձակայքը: ՀՀ կառավարության հարեւանությամբ, անմիջապես «Ազգ» օրաթերթի պատուհանների տակ թափված աղբի բլուրները սովորական են դարձել բնակչության եւ անցուդարձ անողների աչքի համար: Աղբը նույնիսկ ամռանն օրերով չի տեղափոխվում եւ դարձել է գարշահոտության եւ զանազան հիվանդությունների օջախ: Հայաստանում ընդունված կարգ է դարձել փողոցներում թափված աղբը վառելը: Երբ «Ազգի» պատուհանների տակ թափված աղբի բլուրը շատ է մեծանում, ինչ-որ մարդիկ որոշում են աղբն այրել: Այդ դեպքում տարածված հոտը խեղդում է շրջակայքի մարդկանց, սակայն անհասկանալի պատճառներով այրվող աղբի գարշահոտությունը չի հասնում ՀՀ կառավարության քթին, կամ գուցե հասնո՞ւմ է, սակայն նա ոչ գարշահոտն է զգում, ոչ էլ ծուխը, ինչպես չի տեսնում ամեն օր այդ նույն աղբը քջջող աղքատներին...

Ս. Ա.

Փաստաբանները բողոքում են եւ կոչ անում զերծ մնալ անհիմն մեկնաբանություններից

Մեկ շաբաթից ավելի Շահումյանի ժողդատարանում շարունակվում է Արմավիրի զորամասերից մեկում տարեսկզբին տեղի ունեցած 5 զինվորների եւ մեկ սպայի սպանության գործի քննությունը: Ինչպես հայտնի է, սպանությունն իրականացրել էր շարքային զինծառայող Մկրտիչ Օհանյանը եւ ապա, փախուստի դիմելով, հաջորդ օրը Հանրապետության հրապարակում ինքնասպանություն գործել: Գործի քննությունը, գտնվելով հանրության եւ լրատվամիջոցների ուշադրության կենտրոնում, վերջին շրջանում տարբեր մեկնաբանությունների տեղիք է տվել:

Այդ առնչությամբ, դատավարությանը մասնակցող չորս փաստաբանները, որոնք պաշտպանում են երկու ամբաստանյալ զինծառայողների եւ բարձրաստիճան սպաների շահերը, հանդես են եկել հայտարարությամբ, ըստ որի օրերս «Ա1 պլյուս» հեռուստաընկերությունն, անդրադառնալով Արմավիրյան գործի դատավարությանը, սխալ եւ միակողմանի մեկնաբանություններով ռեպորտաժներ է տվել՝ «ապակողմնորոշելով հանրությանը»: Մասնավորապես՝ ըստ հայտարարության, թղթակցի կողմից արվել են մեկնաբանություններ եւ մեղադրական եզրակացությանը մոտ արտահայտություններ, որոնք իրավունք ունի անելու միմիայն արդարության պաշտպան դատարանը, իսկ քննությանը մասնակից փաստաբաններին հասցվել է անձնական վիրավորանք՝ նսեմացնելով նրանց աշխատանքը: Մինչդեռ, ինչպես նշված է վերոհիշյալ հայտարարության մեջ, ըստ ՀՀ Սահմանադրության, յուրաքանչյուր քաղաքացի իրավունք ունի օգտվելու փաստաբանական ծառայությունից եւ պաշտպան ունենալու իրավունքից: Իսկ իրենց երդմանը համաձայն, փաստաբաններն էլ «իրենց հերթին կոչված են պաշտպանելու ամբաստանյալի շահերը, ով էլ լինի նա՝ մարդասպան, գող, ավազակ թե բռնաբարող»: Հայտարարությունը ստորագրած չորս փաստաբանները՝ Վ. Գեւորգյանը, Ռ. Հովհաննիսյանը, Ա. Քարամյանը եւ Ս. Մկրտչյանը, կոչ են անում բոլոր լրատվամիջոցներին, հասարակության մեջ ավելորդ կրքեր չբորբոքելու համար, զերծ մնալ զգայական եւ անհիմն մեկնաբանություններից՝ դրսեւորելով ծայրահեղ զգուշություն եւ նրբանկատություն:

Մ. Գ.

Առաջացեք...

«Առաջացե՛ք, վերջը տեղ կա», «ետ գնացեք», «տեղ արա, թող նստի», «երեխային վերցրու գիրկդ» եւ նման այլ խոսքերը կարծես ավտոբուսների եւ միկրոավտոբուսների վարորդների նշանաբանը դարձած լինեն: Առաջացե՛ք, ու դու ստիպված ես, «ետ գնալով» ինչ-որ մեկի ճամպրուկի տերը դառնալ կամ պարզապես ընդունել որպես նստատեղ: Եվ գուցե երկրորդին հենված, համարյա գիրկն ընկած, ուղեւորվես կամ էլ երրորդի գարշահոտից ստիպված իջնես ավտոբուսից: Բայց մի՞թե այս իրավիճակի ստեղծման մեջ իրենց ծանրակշիռ բաժինը չունեն ուղեւորները, որոնք վայրկյան առաջ ուզում են տեղ հասնել, կարծես «նավեր, օդանավեր, գնացքներ ունեն ճամփելու»: Իսկ մեր պատվարժան վարորդը, 50 կամ 100 դրամի համար, որը պետք է վերցներ դեռ 5-6 տարեկան երեխայից, ավտոբուսը կանգնեցրել ու բացի հայհոյանքներից ուրիշ ոչնչի մասին չի էլ մտածում եւ չի էլ ուզում մոտենալ հաջորդ կանգառին: Դե արի «այսքանից հետո» առաջացի»...

ՎԱՐԴԻՆԵ ԽՈՒԴՈՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տալիս
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ռուսաստանյան իրադարձությունները եւ Հայաստանը

Անհանգստության առավել քան բավարար հիմքեր մենք, ավաղ, ունենք

Ընթերցողին հայտնի է, որ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը Չեռնոմիրդինի վերադարձի լուրն առնելուն պես հայտարարեց, որ հայ-ռուսական հարաբերությունները զարգանում են ոչ թե առանձին անհատների, այլ մեր ժողովուրդների կամքով: Օգոստոսի 25-ի երեկոյան հայկական հեռուստատեսության «Լուրեր» ծրագրին տված կարճառոտ հարցազրույցում ըստ էության նույն հավաստիացումն արեց ՀՀ նախագահի խորհրդական Պարույր Հայրիկյանը, պնդելով, որ մենք անկախ երկիր ենք եւ մոսկովյան իրադարձությունները մեզ վրա վատ անդրադառնալ չեն կարող:

Մեծ հաշվով եւ վարչապետը, եւ նախագահի խորհրդականը միանգամայն ճիշտ դատողություններ են անում, եւ դրանց չհամաձայնելը դժվար է: Սակայն կան նրբերանգներ (եւ վերոհիշյալ պաշտոնատար անձինք դրանք անպայման գիտեն), որոնք զգաստության են մղում: Եվ եթե պրն պրն Դարբինյանն ու Հայրիկյանն ինչ-ինչ նկատառումներով հարկ չեն համարում այդ մասին բարձրաձայն ասել, ապա ես, օգտվելով շարքային լրագրողի կարգավիճակի ընձեռած ազատության հանգամանքից, ստորեւ ներկայացնում եմ իմ դիտարկումները: Սկսենք տնտեսական ոլորտից:

Առաջին. Ակնհայտ է, որ հայկական դրամը կապված է ոչ թե ռուսական ռուբլուն, այլ ԱՄՆ դոլարին, եւ թվում է, թե Ռուսաստանի ֆինանսական շուկայում պայթած աղետը՝ ռուբլու չափազանց մեծ արժեզրկումը դոլարի համեմատությամբ, չի կարող ուղղակիորեն հարվածել մեր դրամի կայունությանը: Արտաքուստ այդպես էլ է, եւ համաշխարհային շուկայի վայրիվերումները, որոնք առաջացան ռուբլու արժեզրկումից, առայժմ շրջանցում են մեզ: Սակայն ռուբլու արժեզրկումը, այնուամենայնիվ, շրջանցիկ ճանապարհով ցավագնորեն հարվածելու է նաեւ Հայաստանի բնակչության կենսամակարդակին: Հայտնի է, որ Հայաստանի բնակչության մի խոշոր զանգված այժմ գոյատեւում է Ռուսաստանից ուղարկված մեր հարազատների դրամական օգնությունների հաշվին: Ոչ ոք չի կարող ասել, թե կոնկրետ ինչ չափերի է հասնում այդ օգնությունը: Որոշ փորձագետների տվյալներով, Հայաստանն այս կերպ տարեկան ստանում է մինչեւ 400 մլն դոլար, որը նկատելիորեն ավելի է մեր պետական բյուջեից: Եթե ենթադրենք, որ հիշյալ 400 մլն-ի կեսը գալիս է Ռուսաստանից, ապա դրա արժեզրկումը ուղղակիորեն հարվածելու է ստացողների գրպանին:

Երկրորդ. Չնայած նույնիսկ պետական ամենաբարձր մակարդակով մենք բազմիցս դժգոհել ենք, որ հայ-ռուսական տնտեսական համագործակցության մակարդակը զիջում է քաղաքական համագործակցությանը, այնուամենայնիվ, Ռուսաստանը մեզ համար մնում է իբրեւ տնտեսական կարեւոր գործընկեր եւ արտահանման շուկա: Ռուսական ռուբլու արժեզրկումը հարվածի տակ է դնում հենց մեր այդ շուկան, իսկ ճգնաժամը տեւական դառնալու դեպքում նաեւ տնտեսական համագործակցության հեռանկարը:

Այժմ դիտարկենք հարցի քաղաքական առումները:

Առաջին. Իբրեւ Հայաստանի ռազմավարական դաշնակից, մենք բնականաբար շահագրգռված ենք ժողովրդավարական, տնտեսապես հզոր, քաղաքականապես ինքնուրույն Ռուսաստանի գոյությամբ: Մինչդեռ ֆինանսական ծանր դրությունը Մոսկվային սպառնում է Արեւմուտքից էլ ավելի մեծ կախվածություն: Սեփական ռուբլու փլուզումը կանխելու համար Ռուսաստանի Կենտրոնական բանկը վերջին մի քանի օրերին իր պետական ռեզերվային ֆոնդի 20 մլրդ դոլարից արդեն ծախսել է 5 մլրդ-ը: Եթե այս գլխապտույտ կորուստները շարունակվեն, ապա ռուսները հարկադրված են լինելու Միջազգային արժութային հիմնադրամից եւ Համաշխարհային բանկից նոր խոշոր վարկեր վերցնել, որը վերջիններս անկասկած կտրամադրեն: Զուր չէ, որ այս պահին Ռուսաստանին աջակցելու պատրաստակամության հայտարարություններ են անում աշխարհի գրեթե բոլոր առաջատար պետությունների ղեկավարները, սկսած ԱՄՆ-ի նախագահից, վերջացրած Գերմանիայի կանցլերով ու Ճապոնիայի վարչապետով: Այդ պատրաստակամությունը բացատրվում է ոչ միայն կոմունիզմից ունեցած նրանց սարսափով (բնակչության կենսամակարդակի հետագա աղետալի վատթարացումը կարող է կոմունիզմի ռեստավրացիայի գայթակղություն ստեղծել), այլեւ Մոսկվային տնտեսական ստրկության շղթաներ հագցնելու ձգտումով, ինչն անվերապահորեն հանգեցնելու է քաղաքական թելադրանքի: Սա նշանակում է, որ մեր ռազմավարական դաշնակիցը, տարածաշրջանային ինչ-ինչ հնարավոր բարդություններ առաջանալու դեպքում, կարող է ստիպված լինել, հակառակ իր իսկ շահերի, բավարար քաղաքական աջակցություն ցույց չտալ մեզ: Մանավանդ արցախյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման մեր ջանքերի նկատմամբ ռուսական աջակցության թուլացումը մեզ կարող է կանգնեցնել արտաքին ճնշումների դեմ-հանդիման մենակ մնալու վտանգի առաջ:

Երկրորդ. Ռուսաստանում «Լուկոյլի» ու «Գազպրոմի» դիրքերի քաղաքական ամրապնդումը, Չեռնոմիրդինի ու հատկապես Բերեզովսկու կշռի մեծացումն անձամբ ինձ լավատեսության հիմքեր չի տալիս: Մանավանդ Բերեզովսկին, որը, ըստ իս, միշտ առաջնորդվել է նախ եւ առաջ իր, իբրեւ բիզնեսմենի, անձնական շահերով, իսկ դրանք առաջին հերթին նավթային շահեր են, ոչ քիչ դեպքերում գործել է Ռուսաստանի ազգային-պետական շահերի դեմ: Մտավախություն ունեմ, որ քաղաքական առաջաբեմ դուրս գալով, նա կշարունակի գործել այս ոգով, իսկ դա վերջ ի վերջո դեմ է հենց Հայաստանի ազգային-պետական շահերին:

Երրորդ. Ռուսաստանի ներքին տնտեսական անկայունությունը, ասված մի արասցե, կարող է հանգեցնել քաղաքական լուրջ անկայունության, եւ որքան էլ բացառված համարենք այս երկրում քաղաքական ռեժիմի փոփոխության հնարավորությունը, ինչն աշխարհում ոչ ոք չի հանդուրժի, միեւնույն է, այնտեղի խժդժություններն անվերապահորեն կաշխուժացնեն նաեւ դրանց հեղինակների հայաստանյան եղբայրակիցներին՝ քաղաքական անկայունության սպառնալիք ստեղծելով նաեւ մեզ մոտ: Նման անցանկալի զարգացումները կանխելու ուղղությամբ Հայաստանում ձեռնարկվելիք քայլերը հսկայական ջանքեր կխլեն եւ առնվազն հարվածի տակ կդնեն մեր առայժմ փխրուն ժողովրդավարությունը:

Ահա հիմնականում այս նկատի ունենալով կուզեի ընդգծել, որ մենք անհանգստության հիմքեր, այնուամենայնիվ, առավել քան ունենք: Չի կարելի մոռանալ, որ աշխարհը եւ մանավանդ հետխորհրդային տարածքը փոխկապակցված է: Հաղորդակից անոթների օրենքը բացառում է այն բանի հնարավորությունը, որ մի տեղ առաջացած տեղաշարժը մակընթացությամբ չանդրադառնա մեկ այլ տեղ: Մնում է հուսալ, որ Ռուսաստանը կկարողանա իր համար նվազագույն կորուստներով դուրս գալ իր այս հերթական տեղատվությունից:

ՌՈՒԲԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՍՏՈՒԳՈՒՄ

Թերթերի կրպակներ՝ քար գայթակղության

Երեկ «Ազգի» խմբագրությունում ահազանգ ստացվեց, որ Էրեբունի համայնքի կայարանամերձ հրապարակից հանվել է Հայմամուլին պատկանող երկու թերթի կրպակ:

Ահազանգը պարզելու եւ ճշտելու նպատակով եղա քաղաքապետարանում: Քաղաքապետի օգնական Լեւոն Պետրոսյանը տեղում պարզելուց՝ հետո հավաստիացրեց, որ ոչ քաղաքապետարանի եւ ոչ էլ Էրեբունու թաղապետարանի կողմից թերթի կրպակները հանելու որոշում չի կայացվել:

Որոշեցի լինել տեղում եւ համոզվել, որ կրպակներին վտանգ չի սպառնում: Թիվ 21 թերթի կրպակի աշխատակցուհին՝ թոշակառու Էմմա Մխիթարյանը, որն արդեն 40 տարի աշխատում է նույն տեղում, պատմեց, որ արդեն հինգ օր է կայարանամերձ հրապարակի շուկայի տնօրենն ամեն օր սպառնում է կրպակը հանել: Իսկ թիվ 105 թերթի կրպակը, որի աշխատակցուհին՝ 30 տարվա լրագրավաճառ Արաքսյա Քյալյանն անհանգստացած, շուրջ երեք ամիս է, ասաց նա, որ Արցախի փողոցի թիվ 1 հասցեում գտնվող «Հայք» խանութի տնօրեն Զավենն իր Աշոտ ու Արո եղբայրների հետ ստիպում է համաձայնվել թերթի կրպակը տեղափոխել խաչմերուկից, քանի որ այդ տարածքում նրանք ցանկանում են պաղպաղակի տաղավարներ տեղադրել, եւ թերթի կրպակը նրանց խանգարում է:

Էրեբունու թաղապետի տեղակալ Ալբերտ Գեւորգյանի հետ եղանք կայարանամերձ հրապարակում եւ երկու թերթի կրպակներում, եւ ահա ինչ տեղեկացրեց նա: Ոչ մի շուկայի կամ

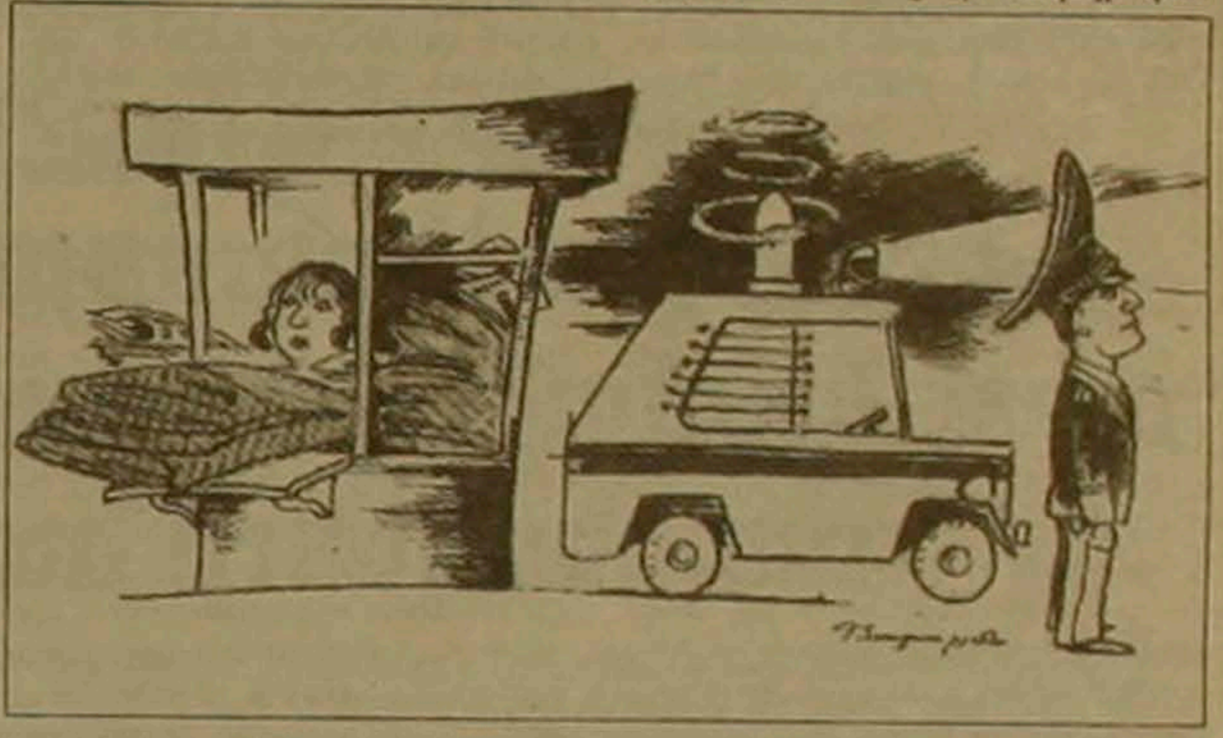

խանութի տնօրեն իրավունք չունի որոշում կայացնելու որեւէ կրպակի վերաբերյալ: Իսկ ինչ վերաբերում է կայարանամերձ հրապարակին՝ ճարտարապետի նախագծով կայարանամերձ հրապարակում ոչ մի անօրինական կրպակ կամ փալաս-փուլուս վաճառող չի լինի. նախագծված է 30 հատ միանման կրպակ ժամանակակից դիզայնով, իսկ թերթի կրպակը պարզապես պետք է ներկվի ու մի քիչ թարմացվի, իսկ տեղափոխում մի այլ տեղ չի լինի: Ինչ վերաբերում է մյուս՝ թիվ 105 թերթի կրպակին, այն մի սանտիմետր իսկ չի տեղափոխվի, եթե Հայմամուլի ղեկավարության կողմից չլինի համապատասխան որոշում:

Հուսանք, որ բոլոր քաղաքապետարանները լուրջ մտահոգություն կցուցաբերեն Հայմամուլի կրպակների նկատմամբ:

ՄԱՐԻՆԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Միջազգային նոր ամսագիր՝ հրատարակված Երեւանում

Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի Դաշնության սահմանադրական դատարանների նախաձեռնությամբ 1997 թ. հոկտեմբերին Երեւանում հիմնադրվեց «Երիտասարդ ժողովրդավարության երկրների սահմանադրական դատարանների կոնֆերանս» միջազգային կազմակերպությունը, որի գործունեության համակարգող ընտրվեց ՀՀ սահմանադրական դատարանը:

Կոնֆերանսի 1998 թ. ապրիլին ընդունված որոշմամբ հիմնադրվեց նաեւ «Սահմանադրական արդարադատություն» միջազգային ամսագիրը, որի խմբագրական խորհրդի նախագահ ընտրվեց ՀՀ սահմանադրական դատարանի նախագահ Գ. Հարությունյանը, իսկ խորհրդի կազմում ընդգրկվեցին Ռուսաստանի Դաշնության, Բելառուսի, Ղրղզստանի, Տաջիկստանի սահմանադրական դատարանների եւ Ղազախստանի սահմանադրական խորհրդի անդամներ:

Եվ ահա երեկ, օգոստոսի 26-ին, ՀՀ սահմանադրական դատարանի փոքր սրահում տեղի ունեցավ միջազգային ամսագրի առաջին համարի շնորհանդեսը, որին մասնակցում էին ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, պատգամավորներ, պաշտոնատար այլ անձինք, զանգվածային լրատվության միջոցների բազմաթիվ ներկայացուցիչներ, մտավորականներ: Բացման խոսքով հանդես եկավ ՀՀ սահմանադրական դատարանի, ինչպես նաեւ ամսագրի խմբագրական խորհրդի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը: Կարեւորելով սահմանադրական արդարադատության դերը ժողովրդավարական, իրավական պետության կայացման գործում, հատուկ շեշտվեց այս ոլորտում միջազգային համագործակցության հետագա զարգացման անհրաժեշտությունը, որին եւ իր ակտիվ նպաստը կբերի նոր ամսագիրը:

«Մենք հույսով ենք, որ ամսագրին ակտիվորեն կհամագործակցեն բազմաթիվ երկրների սահմանադրական վերահսկողության մարմիններ, սահմանադրական իրավունքի կենտրոններ, հասարակական կազմակերպություններ, գիտնականներ, մասնագետներ, բոլոր նրանք, որոնց համար իրավունքի եւ Սահմանադրության գերակայությունը, մարդու արժանապատվության նկատմամբ հարգանքը, նրա իրավունքների ու ազատությունների պաշտպանությունը գերագույն նպատակ է», իր խոսքում ասաց պրն Հարությունյանը:

Ամսագրի առաջին համարի լույսընծայման կապակցությամբ շնորհավորանքներ են հղել ՀՀ նախագահը, ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահը, տարբեր երկրների սահմանադրական դատարաններ:

Կարեւորելով ամսագրի Հայաստանում լույսընծայման հանգամանքը եւ դրա դերը սահմանադրական արդարադատության հիմնահարցերի լուծման, այս ոլորտում միջազգային համագործակցության հետագա ծավալման գործում, շնորհավորանքի իր խոսքն ասաց եւ հետագա հաջողություններ մաղթեց վարչապետ Ա. Դարբինյանը:

ՀՀ ՍԴ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Արմեն Դարբինյան. «Հայաստանում ֆինանսական ճգնաժամի հիմք չկա»

Սկիզբը էջ 1

Հացահատիկը նախատեսված էր վաճառել տոննան շուրջ 200 դոլարով, այնինչ հացահատիկի գներն այսօր համաշխարհային շուկայում կտրուկ անկում են ապրել, եւ գրեթե անհնար է Հայաստանում հացահատիկը վաճառել 200-220 դոլարով: Չեռներեցների որոշ շրջանակներ պատրաստ են Հայաստան ներկրել հացահատիկ վաճառքի գինը տոննան 150 դոլարով: Սա միայն մասնավոր օրինակ է, որը երեւան է բերում մեր բյուջեի աքիլլեսյան գարշապարը: Հիշեցնեմ նաեւ, որ կառավարության սոցիալ-տնտեսական ծրագրի հաստատումից հետո Ազգային ժողովում Արմեն Դարբինյանն ի պատասխան «Ազգի» հարցի, թե հնարավո՞ր է, արդյոք, որ կառավարությունը դիմի ԱԺ բյուջեի սեկվեստրի (կրճատման) համար, ասաց, որ նման հնարավորությունը չի բացառվում: ԱԺ նոր նստաշրջանը կսկսվի սեպտեմբերի 14-ին, եւ պատգամավորներից շատերն այսօր խոսում են ռուսական ցնցումների որոշ կրկնության մասին մեր բյուջեի վերաբերմամբ, ընդդիմադիր պատգամավորները հատկապես չեն մոռանում արտահերթ նախագահական ընտրությունների հանգամանքը, որ բավական լուրջ գումարներ արժեցավ պետբյուջեի համար: Ճիշտ է, Հայաստանի ֆինանսական շուկան իր ընդհանուր համակարգով դեռեւս ինտեգրացված չէ համաշխարհային եւ անգամ ԱՊՀ ֆինանսական շուկային, սակայն ԱՊՀ պետություններն ունեն համանման խոցելի կետեր, դա բյուջեի դեֆիցիտն է, անհամաչափ ծախսերն ու եկամուտները եւ դրանց ճեղքվածքի ֆինանսավորման աղբյուրները: ՊԿՊ-ների մեր շուկայում առայժմ աննշան տատանումներ են եկամտաբերության որոշ նվազումով, ինչը նշանակում է, որ Հայաստան լրացուցիչ կապիտալ է ներհոսում ըստ ամենայնի նաեւ Ռուսաստանից: Սպասենք զարգացումների:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Նոր նախաձեռնություններ են պետք Ֆրանսիայում հայաստանցի ուսանողների համար

Անահիտ Տոնապետյանը Փարիզի Արեւելյան լեզուների եւ քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի (INALCO) հայկական ամբիոնի վարիչն է, Հայ ուսանողների տան տնօրենը, գիտական բազմաթիվ աշխատությունների հեղինակ: Ստորեւ ներկայացնում ենք «Ազգի» թղթակից Արմինե Աղիզյանի հարցազրույցը նրա հետ:

– Տիկին Տոնապետյան, արդեն յոթ տարի դուք Հայ ուսանողների տան տնօրենն եք, որը հիմնվել է 1928 թ. եւ լիովին վերանորոգվել մի քանի ամիս առաջ:

– Հայ ուսանողների տան գլխավոր նպատակն է ընդունել ուսանողներին եւ նրանց օթեւան տալ, այսինքն, ըստ էության, նա չունի կրթական դեր, թեեւ մենք ջանքեր ենք գործադրում այդ ուղղությամբ: Տունը հիմնել է Պողոս Նուբար փաշան՝ հայ ուսանողներին օգնելու համար: Տունը պետք է սփյուռքահայությանը օգներ ոտքի կանգնել եւ նոր մտավորականներ պատրաստել: Ժամանակի ընթացքում Հայ ուսանողների տան դերը, ինչպես նաեւ դրա կենվորները փոքր-ինչ փոխվել են: Տունը գտնվում է Փարիզի միջազգային համալսարանական ավանում, որի 37 տներից յուրաքանչյուրը կապված է որեւէ երկրի, ազգության կամ մասնավոր հիմնադրամի հետ, իսկ այդ ավանի սկզբունքը տարբեր ծագումով ուսանողների կապերին նպաստելն է: Արդ, Հայ ուսանողների տունը հյուրընկալում է հայ եւ այլազգի ուսանողների, ինչպես նաեւ փոխանակումներ կատարում տարբեր տների հետ:

– Կենվոր հայ ուսանողների զգալի մասը Մարի Նուբար հիմնադրամից ստանում է կացարանի նպաստ, ինչը շատ գնահատելի է: Այդուհանդերձ, Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամը վերջերս մերժեց հայաստանցի բոլոր ուսանողների թոշակի խնդրանքները, հայտարարելով, որ իր բյուջեն վերապահված է միայն սփյուռքահայ ուսանողներին, եւ որ Հայաստանի անկախ պետությունը պարտավոր է հոգալ իր ուսանողների ֆինանսական ծախսերը:

– Ինձ համար դժվար է գնահատել միանգամայն անկախ հիմնադրամի ընտրությունը: Այսօր, համեմատաբար նոր իրողության պայմաններում անհրաժեշտ են նոր նախաձեռնություններ, նոր հիմնադրամներ, որոնք կզբաղվեին հայաստանցի ուսանողներով: Կարծում եմ, Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամի զգուշավորության պատճառներից մեկն այն է, որ այժմ դժվար է պարզել ուսման ավարտից հետո վերադարձող ուսանողների տոկոսը: Բայց ինձ թվում է, որ ներկայումս ուսանողների զգալի մասը վերադառնում է Հայաստան:

– Այն փաստը, որ տան ուսանողների գրեթե կեսն օտարերկրացիներ են, չի՞ դժվարացնում հայկական միջավայրի պահպանումը:

– Փարիզի համալսարանական ավանում «օտարերկրացի» հասկացություն գոյություն չունի: Ես ջանում եմ այդ տան հայկական միջավայրը պահպանել: Միաժամանակ համոզված եմ, որ «խառնուրդը» շատ կարեւոր է, քանզի ուսանողներին կապում է ապագային, վաղվա աշխարհին:

Այս առումով իրական վտանգ չկա, բայց ուսանողները երբեմն զգում են, որ այդ տան հայկական ոգին կարող է թուլանալ Վերջերս ի հայտ եկած նյութական մի պատճառով: Նորոգման աշխատանքներում ներդրված գումարը մոտ 12 միլիոն ֆրանկ է, որի 2 միլիոնը տվել է ՀԲԸՄ-ն, իսկ մնացյալը ստանձնել է Համալսարանական ավանի ազգային հիմնադրամը: Անշուշտ, այս ամենը որոշակի գին ունի: Փոխվել է տան վարչական գործունեությունը, մենք այլեւս քարտուղարություն չունենք «Հայաստանի տանը», եւ ամբողջ վարչակազմը, բացի տնօրենությունից, կապվել է Ֆրանսիայի «Պրովանսի տան» հետ: Այս իրավիճակը բավական նվաստացուցիչ է թե տան ապագայով մտահոգված տնօրենի, եւ թե բնակվողների համար: Այսօր ես կարծում եմ, որ շատ կարեւոր կլիներ միջազգային մակարդակով հայ համայնքը համախմբել եւ տան համար հիմնադրամ ստեղծել, որտեղից այս տունը վերագտնի իր բնականոն գործունեությունը եւ այլեւս չլինի նորոգման աշխատանքների պատանդը:

– Դուք ղեկավարում եք Արեւելյան լեզուների եւ քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտի հայոց լեզվի ու քաղաքակրթության բաժինը, որտեղ հայերենի դասավանդումն սկսվել է 2 դար առաջ: Ինստիտուտում հայոց լեզվի դասավանդումն ինչպիսի՞ զարգացում է ապրել եւ ի՞նչ վիճակում է:

– Իրոք, հայոց լեզվի դասավանդումն սկսվել է 200 տարի առաջ, երբ ինստիտուտը արեւելյան կենդանի լեզուների կայսերական դպրոց էր: Այդ ընթացքում դասավանդումը շատ է

զարգացել: Առաջին դասախոսը Շահան Ջրպետյանն էր, որը Փարիզ էր եկել Նապոլեոնի հետ անձնական հանդիպումից հետո: Իր դասավանդումը կազմակերպելու համար նա հրատարակեց քերականության դասագիրք: Հետագայում նրան հաջորդեց իր աշակերտներից մեկը, իսկ ավելի ուշ այդ ամբիոնն զբաղեցրին ֆրանսիացի մեծ գիտնականներ, մասնավորապես Օգյուստ Կարիերը, Անտուան Մեյեն, Ժորժ Դյումեզիլը: Շահան Ջրպետյանից հետո այդ ամբիոնում հայ դասախոս չէր եղել: Սկզբնական շրջանում հայերեն ուսումնասիրող ուսանողները հաճախ հետաքրքրասերներ էին, որոնք ուզում էին ծանոթանալ այսպես կոչված «դրախտային» կամ «նախնական» լեզուներին: Ապա 19-րդ դարում մեծ զարգացում ապրեց համեմատական քերականությունը, իսկ հնդեվրոպական լեզվաընտանիքի հայտնագործումից հետո բազմաթիվ լեզվաբաններ սկսեցին հետաքրքրվել հայերենով: Ավելի ուշ, Ֆրանսիայում հայերի թվի աճին զուգընթաց, դասավանդման մեջ շեշտը դրվեց ժամանակակից հայոց լեզվի եւ մշակույթի վրա: Ինչ վերաբերում է ներկա օրվան, հայկական բաժնի ուսանողների գերակշիռ մեծամասնությունը հայկական մշակույթի խոր տիրապետման ձգտող հայերն են, բայց ունենք նաեւ այլազգի ուսանողներ: Անցյալ տարի ստեղծվեց հայոց լեզվի մասնագետի թեկնածուական կոչում, որը պետական դիպլոմ է եւ Ֆրանսիայում ճանաչված է պետական մակարդակով, իսկ առաջիկա ուսումնական տարվանից կունենանք սեմինարների կազմակերպչի դասախոսական կոչում: Այս ամենը շատ կարեւոր է Ֆրանսիայում հայոց լեզվի կարգավիճակի համար:

– Արեւելահայերենի ուղղագրությունը շատ հաճախ քննադատվում է սփյուռքահայերի մեծամասնության կողմից:

– Իրոք, ֆրանսահայ մտավորականության զգալի մասը մարտնչում է հանուն արեւմտահայերենի եւ փորձում դիմակայել այն ամենին, ինչ կապված է արեւելահայերենի հետ: Երկխոսության 70-ամյա բացակայությունից հետո արեւելահայերենի գոյությունը հրաշալի բան է, քանզի այդ կենդանի լեզուն ընդգրկում է հասարակական կյանքի բոլոր մակարդակները, ի տարբերություն արեւմտահայերենի, որի կիրառությունն աստիճանաբար նվազում է: Բայց կարող է նաեւ վտանգ համարվել արեւմտահայերենի համար, որը գոյատեւում է միայն սփյուռքում: Որեւէ երկրում ուղղագրության բարեփոխումը միշտ էլ հարուցում է առավել ուսյալ անձանց դիմադրությունը: Բայց եթե Հայաստանի ուղղագրական բարեփոխումը մերժվում է արեւմտահայ մտավորականության կողմից, դա ոչ միայն «մշակութային ընտրախավի» հարց է, այլեւ քաղաքական խնդիր, քանզի այդ բարեփոխումն իրականացվել է նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետությունների բարեփոխումներին զուգընթաց, որոնց նպատակն էր խորհրդային ժամանակաշրջանի կնիքը դնելով կտրել կապերը, խոչընդոտ ստեղծել նախկինում գրված տեքստերի ընթերցման հարցում: Այդ ուղղագրությունը ընկալվում է որպես խորհրդային ուղղագրություն: Անձամբ ես կարծում եմ, որ լեզվաբանական առումով այդ բարեփոխված ուղղագրությունը հիմնավորապես վատը չէ, թեեւ որոշ չափով վնասել է բառերի ստուգաբանությանը: Սակայն, ցավոք, մեծ առավելություն էլ չունի, քանի որ հեռացել է ավանդական, մեսրոպյան ուղղագրությունից: Ի դեպ, ինստիտուտում մենք դասավանդում ենք միայն դասական ուղղագրություն, նույնիսկ արեւելահայերի համար:

– Հայաստան-Ֆրանսիա ընկերության նախաձեռնությամբ սեպտեմբերի 22-ին Երեւանում տեղի կունենա մեր ինստիտուտում հայերենի դասավանդման 200-ամյակին նվիրված լեզվաբանական գիտաժողով: Ձեր գլխավորությամբ ֆրանսիական պատվիրակությունը ի՞նչ ծրագրերով կներկայանա գիտաժողովին:

– Նախ ուզում եմ Հայաստան-Ֆրանսիա ընկերությանը խորին շնորհակալություն հայտնել այդ նախաձեռնության համար, որը մեզ թույլ կտա առիթից օգտվելով Երեւանի պետհամալսարանի եւ մեր ինստիտուտի միջեւ պայմանագիր ստորագրել: Ի դեպ, մեր ինստիտուտի նախագահը ներկա կլինի այդ իրադարձությանը: Միաժամանակ մանկավարժական եւ գիտական ոլորտներում գործակցելու այդ ցանկությունը կարելի է կոնկրետացնել ուսանողների փոխանակման միջոցով: Դեռեւս չենք բանակցել, բայց կարծում եմ, լավ կլիներ, եթե մեր երկրորդ եւ երրորդ կուրսեցիները կարողանային վեց ամսով Երեւան մեկնել: Նկատի ունենալով Ֆրանսիա մեկնող հայաստանցի ուսանողների ֆինանսավորման բարդությունները, կուզենայի Երեւանի պետհամալսարանին առաջարկել խրախուսել դիպլոմային աշխատանք գրողների համահովանավորչությունը, ինչը հայ դոկտորանտներին թույլ կտար տարեկան երկու ամիս մնալ Ֆրանսիայում եւ օգտվել կրկնակի հովանավորչությունից:

– Այս տարվա հունիսին ձեր ինստիտուտի նախագահն արտահայտվեց ի նպաստ Հայ դատի: Արեւելյան լեզուների ու քաղաքակրթությունների ազգային ինստիտուտում ինչպե՞ս ընկալեցին Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի որոշումը:

– Այդ քաղաքական քայլերը հոգեբանական ազդեցություն են ունենում տարբեր մակարդակների ղեկավարների վրա: Ազգային ժողովի որոշման ընդունումից մի քանի օր հետո մենք կրթության նախարարության ներկայացուցիչներին հավաքեցինք պետական դիպլոմների հաստատման համար, եւ ես շատ մեծ բարյացակամություն զգացի հայերի հանդեպ:

ՓԱՐԻԶ
ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՏՈՒՆ

ԿԱԼԻՖՈՐՆԻԱ

Վեց հայ երիտասարդներ մեղադրվում են 17-ամյա իրանցու սպանության մեջ

Կանոգա Պարկ, Վուդլենդ Հիլզ, Տարզանա, Էնսինո: Սրանք Լոս Անջելեսի արվարձան-քաղաքներն են, որտեղ մեծ մասամբ միջին դասի մարդիկ են ապրում: Այստեղ ապրում են նաեւ հայեր: Եկեղեցիներ են կառուցել Կիլիկիո կաթողիկոսության Սուրբ Մարտիրոս եւ Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Սուրբ Պետրոս եկեղեցիները:

Հայերն իրենց երեխաներին ուղարկում են մասնավոր Սուրբ Մարտիրոսի, Ֆերրահյան, Մանուկյան-Դեմիրճյան դպրոցներ եւ միամտորեն հույս փայփայում, թե այդ դպրոցները նրանց կօգնեն պաշտպանվելու Միացյալ Նահանգների մեծ քաղաքներում սովորական դարձած ճնշումից ու ծեծկռտուքից, փողոցային խմբավորումներից եւ առհասարակ անարդարությունից:

Սակայն մայիսի 30-ին այստեղ կատարվեց մի դեպք, որի մասին հրաժարվում են խոսել թե գործը հետաքննողները, թե երիտասարդների ուսուցիչները, թե նրանց ծնողներն ու ընկերները:

Նրանք բոլորն էլ պնդում են, որ դեպքը կատարվել է դպրոցից հեռու, եղել է սովորական փողոցային ծեծկռտուք ու բնավ հատուկ չէ հայ համայնքի օրենքներին: Սա է պատճառը, որ տեղական թերթերը շատ քիչ են գրել դեպքի մասին: Եվ տեղի ղեկավարներն էլ պնդում են, թե քանի որ թերթերը շատ քիչ են գրում նյութի շուրջ, ուրեմն պարզապես «կարեւոր չէ» եւ կարիք չկա հասարակական աղմուկ բարձրացնելու:

Էնսինոյում գտնվող մի տանը, հայտնի, հաջողակ ու հարուստ ընտանիքում ծննդյան տոն էր: «Օրվա հերոսները» երկվորյակ քույրեր էին: Հրավիրված էր եւ Իրանից գաղթած 17-ամյա Աբթին Թանգեսթանիֆարը, որն ապրում էր Տարզանայում: Ըստ ոստիկանության տվյալների, այդ օրը Աբթինը ներս չի թողնում արարողությանը չհրավիրված 5-8 հայ պատանիների: Տղաներին վերջիվերջո ներս թողնում են, բայց նրանք շուտով լքում են տունը՝ ներկա ոչ հայերի հետ մի քանի բառ փոխանակելուց հետո: Գործը հետաքննող Սանդի Գիբոնսն ասում է, որ երբ Թանգեսթանիֆարն ու նրա ընկերները դուրս են գալիս հավաքույթից, նրանց շրջապատում են հայերը: Կռվի ժամանակ Թանգեսթանիֆարն սպանվում է տղաներից մեկի դանակի եւ մյուսի պտուտակահանի հարվածներից: Այնուհետեւ դիակը գտնում են մեքենաներից մեկի տակ:

Ըստ Գիբոնսի, անհասկանալի է, թե ինչն է դրդել հաջողակ ընտանիքներից սերված եւ մասնավոր դպրոցներ հաճախող տղաներին այդպիսի բան անել:

Դպրոցների ուսուցիչներն ու տնօրենները միաձայն պնդում են, որ սպանության մեջ մեղադրվող տղաները նախկինում երբեք անհանգստանալու տեղիք չեն տվել, սխալ քայլեր չեն արել: Մանուկյան-Դեմիրճյան դպրոցի տնօրենը այդ դպրոցում սովորող տղային համարում է դպրոցի 10 ամենակիրթ ու քաղաքավարի աշակերտներից մեկը, իսկ ընկերները հավաստում են տղայի անմեղությանը:

Երբ ոստիկանությունը հայտարարեց, որ մեղադրվողների մեջ հյուսիսհոլիվուդյան բանդայի անդամներ կան, Մանուկյան-Դեմիրճյան դպրոցի տնօրեն Հակոբ Հակոբյանը հայտարարեց, որ չի հավատում, թե հայկական որեւէ դպրոցի որեւէ աշակերտ մասնակցի բանդաների գործողություններին: «Նախկինում դրա ոչ մի ապացույցը չենք ունեցել: Թերթերն են այդպիսի լուրեր տարածում»: Ոստիկանությունը տվյալներ է հրապարակել, ըստ որոնց մեղադրյալները տղային սպանելուց առաջ հարցրել են, թե ո՞րեւէ բանդայի անդամ չէ՞: Սա վախեցրել է ուրիշ աշակերտների ու նրանց ծնողներին:

Այնուամենայնիվ, եւ հայկական կողմը եւ զոհված իրանցու ծնողներն ու մուսուլման հոգեւորականները, որոնք իրենց վրա են վերցրել Թանգեսթանիֆարի թաղումը, ջանում են, որ դեպքը չդիտվի որպես ազգամիջյան բախում: Զոհի ծնողները նույնիսկ հայտնել են, որ նրանք բոլորն էլ լավ տղաներ էին, լավ ընտանիքներից:

Դպրոցների ուսուցիչներն ու տնօրենները առհասարակ առանձնապես չեն ցանկանում խոսել իրենց աշակերտների մասին: Մի ուսուցիչ ասաց միայն, որ իր աշակերտը բարի էր, քաղաքավարի, ուսումնասեր եւ երբեք այդպիսի բան չէր անի: Իսկ մի տարեց ուսուցիչ, որ երկար տարիներ մանկավարժությամբ էր զբաղվել, համոզված էր, որ «հայ համայնքը հայ ընտանիքն ու հայկական դպրոցը, յուրաքանչյուրն իր հերթին անելիք ունի թույլ չտալու, որ դպրոցից կյանքի խարխուլ հրապարակ ոտք դրած հայ պատանին մտածի, թե իր հարցերը կարող է լուծել հանցագործ ճանապարհով»: Իսկ համայնքում շարունակվում են քննարկումները: Եվ մեծ մասամբ փաստերը հորինովի են, ասեկոսեներ: Ոմանք դեպքը կապում են թմրադեղի, մյուսները դաշույնների, երրորդները փողոցային բանդաների հետ: Եվ սակայն, չնայած դպրոցներին ոչ ոք չի մեղադրում, այնուամենայնիվ, ծնողներից շատերն են արդեն կասկածում իմաստ ունի՞ 30 մղոն ճանապարհ կտրել եւ իրենց երեխաներին ուղարկել հայկական դպրոց: Հատկապես երբ դրանք երեխաներին չեն ազատում ոչ մի պրոբլեմից, նրանք շարունակում են հիվանդ մնալ նույն սոցիալական ախտերով եւ ենթակա լինել նույն ողբերգություններին:

Իսկ ինչո՞ւ, այնուամենայնիվ, կատարվեց ողբերգությունը: Այս հարցին տված պատասխաններն առանձնապես բազմազան չեն: Այս երեխաների կյանքում, մեծավ մասամբ, ոչինչ չկա հեռուստացույցից, ֆիլմերից ու բարձր, աննորմալ երաժշտությունից բացի: Նրանք կարծում են, թե ամեն ինչ թույլատրելի է, ամեն ինչ հնարավոր է: Շրջապատում նրանք բացառապես կոպտություն ու ճնշում են տեսնում, բնական է, որ հենց դա էլ ընդօրինակում են: Մի մասը կարծում է, որ այս ամենը հաղթահարելու միակ միջոցը համայնքին, ընտանիքին ու կրոնին ապավինելն է:

Մի մասն էլ կարծում է, որ անհատականությունների պակաս կա: Մարդը չի զգում իրեն անհատ, չգիտի ո՞վ է ինքը եւ սկսում է լողալ հոսանքների ուղղությամբ: Հոսանքն էլ հաճախ պղտոր է դուրս գալիս: Երբ մարդը անհատ չէ, ընտանիքն էլ թույլ է, ծնողներն էլ քիչ են զբաղվում նրանով, ծագում է բանդաներին ապավինելու անհրաժեշտությունը, որը ընտանիքի պատրանք է ծնում: Հայկական մասնավոր դպրոց հաճախած մի տղայի կարծիքով, հայկական դպրոցն ավարտած անձը, որը շատ քիչ է ծանոթ իրական կյանքին, ավելի մոտիկ ծանոթանալու դեպքում կորում է ամբոխում:

Քիչ չեն եւ նրանք, ովքեր կարծում են, թե մեղքը ծնողներինն է: Նրանք երեխաների հետ բավարար ժամանակ չեն անցկացնում, միշտ զբաղված են, չեն գիտակցում, թե իրականում ինչն է կարեւորը: Սա չի նշանակում, թե նրանք չեն սիրում իրենց երեխաներին, սիրում են, ուղղակի հաճախ մոռանում են, որ կան նյութական բարեկեցությունից ավելի կարեւոր բաներ:

Ոմանք էլ կարծում են, թե մեղքի բաժին ունեն եւ ընկերները: Երբ ծնողներն ու ուսուցիչներն այնքան հարազատ չեն նոր կյանք մտած երիտասարդին, որ բացեիբաց ազնվորեն խոսեն նրա հետ, փորձեն միահամուռ ուժերով ելք գտնել անելանելի թվացող պայմաններից, ծագում է ընկերներին դիմելու անհրաժեշտությունը: Այս դեպքում միակ հույսն այն է, որ ընկերները ճիշտ ընտրվեն, այլապես դժբախտությունից խուսափելը համարյա անհնար կլինի:

AIM-ից թարգմանեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Իրան-Հայաստան-Ռուսաստան մարտավարական առանցքի շուրջ

Քաղաքական ժամանակագրության անաչառ վկայությամբ 20-րդ դարը սկսվել է 1914-ին (Առաջին համաշխարհային պատերազմ, աշխարհի նոր բաժանում, հակադիր ջոկատների գոյություն եւ այլն) եւ ավարտվել է 1990-ականների սկզբին միաբեւեռ աշխարհի գոյացման աշխարհի նոր բաժանման միտումներով, մարտավարական նոր գործընկերների եւ հակառակորդների հայտնաբերմամբ, որոնք բոլորը նպատակաուղղված են դեպի դասական 3-րդ հազարամյակ:

Հայաստանը բնականաբար չէր կարող մեկուսացված լինել առկա գործընթացներից եւ նույնիսկ ավելին. նորանկախ երկրի աշխարհաքաղաքական դիրքը այն սահմանագիծն է, ուր միմյանցից անջատվում են արտաքին նախապատվությունները եւ որտեղ ամենասուր կերպով է դրված «ում հետ ես» խնդիրը:

Միության փլուզումը մեծ հնարավորություններ ընձեռեց շատ երկրների նորեն փնտրել իրենց տեղը «արեւի տակ», քանզի քաղաքական աճուրդի էր հանված հսկայական մի տարածք հսկայական նշանակության. ԽՍՀՄ-ի ողջ Հարավը՝ Անդրկովկասը, Միջին Ասիան եւ Ղազախստանը, չափազանց դյուրամարս մի կտոր է, հատկապես ԱՄՆ-ի համար, քանզի մխրճված լինելով հակաամերիկյան հսկա մի կորիզի մեջ (հյուսիսից Ռուսաստան, հարավ-արեւելքից Չինաստան, հարավից Իրանի Իսլամական Հանրապետություն եւ արաբական երկրներ), հնարավորության դեպքում կարող է կիսել մարտավարական գործակցության այդ կորիզը, դրանով իսկ նպաստելով պաշտոնական Վաշինգտոնի կայուն ներթափանցմանը Արեւելք: Այս նպատակի իրականացմանն է ուղղված սենատոր Սեն Բրաունբեկի մշակած «Նոր մետաքսի ճանապարհի» նախագիծը, միտում ունենալով ծավալուն ներդրումների միջոցով ողջ տարածքը դարձնել ամերիկամետ: Տարածքի յուրաքանչյուր երկիր բնականաբար ունի սեփական ինքնորոշման իրավունք եւ կարող է ընտրել այս կամ այն կողմնորոշումը, կապված իր առջեւ ծառացած խնդիրների լուծման հարցի հետ:

ՀՀ առջեւ կանգնած խնդիրներից գլխավորներն են.

Ա) Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը. Բ) երկրի տնտեսական զարգացումը:

Առաջին խնդրի կապակցությամբ հայտնի է Արեւմուտքի, հատկապես ԱՄՆ-ի հստակ դիրքորոշումը. Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի անխախտելի մասն է: Ընդ որում, խոսելով հօգուտ յուրաքանչյուր պետության տարածքային ամբողջականության պահպանման, պաշտոնական Վաշինգտոնը միեւնույն ժամանակ մասնատում է նույն Հարավսլավիան, այս դեպքում միայն «հիշելով» ազգերի ինքնորոշման ազատ իրավունքի դրույթը: Օրինակները շատ են, եւ բոլորն էլ վկայում են ԱՄՆ-ի երկակի ստանդարտի քաղաքականության մասին: Հասկանալի է, որ պաշտոնական Վաշինգտոնի, ինչպես նաեւ նույն քաղաքականությունը կրող Իսրայելի, Թուրքիայի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Գերմանիայի քաղաքական շրջանակների նման դիրքը չի բխում Հայաստանի պետական հետաքրքրություններից եւ հակադրված է ազգային շահերին:

Ռուսաստանի պարագան միանգամայն այլ է. պաշտոնական Մոսկվան Հայաստանի համար ավանդական ռազմավարական գործընկեր է, իսկ ստեղծված քաղաքական նոր պայմաններում առավել քան երբեւէ մոտ է Հայաստանին: Երեւանը ՌԴ-ի համար միակ կայուն տարածքն է Կովկասում, եւ այն կորցնելուն պես ՌԴ-ն կարող է կորցնել նաեւ իր ազդեցությունը տարածաշրջանում: Հայաստանի քաղաքական ռազմագիտական կշիռը անհամեմատ մեծ է զբաղեցրած մակերեսից: Հայաստանը պետք է Ռուսաստանին, ինչպես եւ Ռուսաստանը պետք է Հայաստանին: Ահա այս փոխկապակցվածության համատեքստում է ընկալվում Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը երկկողմ հարաբերությունների համակարգում:

Առավել հստակ է Իրանի կեցվածքը Ղարաբաղի խնդրի վերաբերյալ: Հայտնի է Թեհրանի մեծ կշիռը իսլամական ողջ աշխարհում, ինչպես եւ հայտնի է, որ շատ ուժեր հայ-ադրբեջանական հակամարտությունը փորձում են ներկայացնել որպես կրոնական պատերազմ: Պաշտոնական Թեհրանը մեկ անգամ չէ, որ հերքել է նման տեսակետը՝ արժանանալով ի դեպ Բաքվի քննադատությանը: Ակնհայտ է, որ Իրանի այլ կեցվածքի պարագայում Հայաստանը ստիպված կլիներ դիմագրավել անհամեմատ մեծ դժվարություններ: Իրանը փաստորեն այն քաղաքական ցանցն է, որը մաղում է ամեն տեսակի սադրիչ բնույթի հայտարարություններ, հակամարտությունը ներկայացնելով առավել անաչառ: Իրանի չեզոքությունը Լեռնային Ղարաբաղի հարցում դե ֆակտո հայանպաստ գործողություն է, եւ այս է վկայում նաեւ այն հանգամանքը, որ ցայսօր չկա արձանագրված աղմուկ այն սահմանագծին, որից հյուսիս գտնվում են Ղարաբաղի պաշտպանության բանակի կողմից վերահսկվող տարածքները: Բացի այդ, որպես պաշտոնական Վաշինգտոնի հակառակորդ, Թեհրանը փաստորեն դեմ է դուրս գալիս նաեւ Ղարաբաղի հարցի լուծման «ամերիկյան տարբերակին», դիտվելով ՀՀ մարտավարական գլխավոր գործընկեր:

Այժմ ՀՀ առջեւ ծառացած երկրորդ հարցի շուրջ՝ տնտեսական զարգացում: ԱՄՆ-ի կեցվածքը հայտնի է. կզարգանաք, եթե ներգրավվեք մեր ազդեցության ոլորտներ: Շրջանառության մեջ է դրվում մի տարբերակ, որով ադրբեջանական նավթի տեղափոխման մի ուղի կարող է անցնել Ղարաբաղի եւ Հայաստանի տարածքով, եթե միայն Ստեփանակերտը լինի Բաքվի ենթակայության տակ: Տնտեսական ահաբեկչության փայլուն օրինակ:

Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանին, ապա նա ուղղակի ցամաքային կապ չունի Հայաստանի հետ, իսկ օդային փոխադրումները չեն կարող խթանել Հայաստանի զարգացումը: Հարկավոր են ներդրումներ:

Այս պարագայում Իրանի Իսլամական Հանրապետության կեցվածքը կրկին առանձնահատուկ է: Սա այն երկիրն է, որ Հայաստանի համար ճանապարհ է բացում դեպի հարավ, դժվարին տարիներին ունեցել է սնվելու հնարավորություն:

Ինչ վերաբերում է տնտեսական զարգացմանն ուղղված միջոցառումներին, ապա հայտնի է, որ իրանական վառելիքի Հայաստան մուտք գործելու ծրագիրը արդեն ռազմավարական նշանակություն ունի:

Իրանի հետ համագործակցությունը բխում է Հայաստանի շահերից, ուստի եւ անհրաժեշտ է մշակել համապատասխան ներդրումային քաղաքականության նախագիծ: Հարկավոր է ստեղծել եւ զարգացնել Իրան-Հայաստան-Ռուսաստան տնտեսաքաղաքական առանցք, եւ սա կլինի ճիշտ ընտրություն: Ֆրանսիական «Տոտալի» եւ ՌԴ «Գազպրոմի» մուտքը Իրան պատահական երեւույթ չէ. հակառակ պաշտոնական Վաշինգտոնի քարոզչության՝ իբր Իրանը մեկուսացված պետություն է, աշխարհն այսօր քաջ գիտակցում է այդ երկրի գործոնի կշիռը: Գիտակցվում է, որ արդեն երրորդ հազարամյակում հենց Իրանի գործոնն է կարեւոր դեր խաղալու:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

«Եհովայի վկաներն» ընդդեմ Ֆրանսիայի հարկային տեսչության

Վերջին 4 տարիներին «Եհովայի վկաներ» աղանդի ֆրանսիացի 200 հազար հետեւորդների կատարած խոշոր նվիրատվությունները նկատի ունենալով, Ֆրանսիայի հարկային տեսչությունն այս տարվա հուլիսին այդ կազմակերպությունից պահանջեց պետական գանձարան մուծել 303 մլն ֆրանկ (50 մլն դոլար): Սակայն հենց միայն Ֆրանսիայում 1700 միաբանություն ունեցող այս խոշոր աղանդի ղեկավարներն ընդվզեցին՝ հայտարարելով, թե իրենք հարկը չեն վճարի եւ կդիմեն երկրի արդարադատության մարմիններին: Նախագահ Ժակ Շիրակին հղած բաց նամակում եհովական ղեկավարները մասնավորապես գրում են, թե նման գումար պահանջելը «կրոնական ազատության ոտնահարում է»: Նրանց կարծիքով, «Եհովայի վկաները» պետք է պաշտամունքային միությունների նման ազատվեն տուրքերից: Հարկային գլխավոր տեսչությունում առարկում են՝ ասելով, թե դա պաշտամունքային միություն չէ: Իսկ ներքին գործերի նախարարության պաշտամունքների կենտրոնական գրասենյակը ղեկավարվում է երկրի Պետական խորհրդի 1985 թ. այն որոշմամբ, որով մերժվում է պաշտամունքային միության կարգավիճակ տրամադրել «Եհովայի վկաներին»: Վարչական բարձրագույն ատյանը որպես հիմք էր ընդունել այն փաստը, որ աղանդի հետեւորդները մերժում էին արյան փոխներարկումը, այդ թվում իրենց անչափահաս երեխաներին:

Այսօր աղանդի ղեկավարները փորձում են անուղղակի կերպով հրաժարվել իրենց այդ պահանջից, ասելով. «Մահվան վտանգի դեպքում բժիշկը կարող է փոխներարկում կատարել՝ անտեսելով ծնողների մերժումը»: Այդպիսով նրանք ակնկալում են Պետական խորհրդի որոշման փոփոխություն: Խորհուրդն ի վերջո ստիպված կլինի իր կարծիքն արտահայտել, քանզի մի քանի վարչական ատյաններ որոշել են ընդունել «Եհովայի վկաներին» ազատել տուրքերից:

Պատգամավորները եւս մասնակից են դարձել այս վեճին: Հուլիսի սկզբներին խորհրդարանական հանձնաժողով ստեղծվեց աղանդների ֆինանսական, գույքային եւ հարկային վիճակի քննության համար: Նախաձեռնության հեղինակները Ֆրանսիայի կոմկուսի համակիր պատգամավոր Ժան Պիեռ Բրարը եւ սոցիալիստ Ժակ Գիյարն արդեն 1996 թ. ռամկավար ազատական Ալեն Ժեստի հետ մեկտեղ արդեն քննիչ հանձնաժողովի զեկուցագիր էին ստորագրել, որով «Եհովայի վկաները» ներկայացվում էր որպես աշխարհի կործանումն ավետող աղանդ, քանի որ արդեն մի քանի անգամ հայտարարել էր աշխարհի մոտալուտ կործանման մասին (1874 թ., 1914 թ., 1925 թ. եւ 1975 թ.): Շառլին Դելպորտի «Եհովայի վկաներ խոսում են զոհերը» գրքում ընտանիքի եւ անհատի պաշտպանության ընկերակցությունների Ֆրանսիական միության նախագահ Ժանին Տավերնիեն դատապարտում է այդ «կեղծ կրոնական խմբի» գործողությունները՝ դրանք համարելով «վնասակար եւ չարաղետ»:

Ինչպես տեսնում ենք, «Եհովայի վկաներին» դատապարտում են ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ եվրոպական երկրներում: Ներկայումս Ֆրանսիայում այդ աղանդի դեմ ծավալված արշավն առաջին հերթին հարվածում է աղանդի ղեկավարների քսակին: Քանզի հայտնի է, որ այդ աղանդը Բրուկլինից (Նյու Յորք) ղեկավարվող ֆինանսական մի կայսրություն է, որի եկամուտները հասնում են տարեկան մի քանի միլիարդ դոլարի:

Աղանդի ղեկավարները, հայտարարելով, թե Ֆրանսիայի հարկային տեսչությանը չեն վճարի իրենց ներկայացված 303 մլն ֆրանկի տուրքը, դրանով իսկ պատերազմ հայտարարեցին երկրի հարկային իշխանություններին, գրում է ֆրանսիական «Էքսպրես» հանդեսը:

Գ. Բ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռազմաճակատի գիծը մոտեցել է Տաջիկստանի հարավային սահմանին

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անցյալ օրը Աֆղանստանում ռազմաճակատի գիծը մոտեցել է Տաջիկստանի հարավային սահմաններից 8-10 կիլոմետր տարածության վրա: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, ռուսաստանյան ուղեկալների զինծառայողները Մոսկովյան եւ Փյանջի սահմանապահ ջոկատների եզրագծում որոշակիորեն լսում են հրետակոծության եւ գնդացրային կրակահերթերի ձայներ: Բայց առայժմ, Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատարության ներկայացուցիչներից մեկի խոսքերով, սահմանապահների համար հակամարտող կողմերից որեւէ սպառնալիք չկա: Սակայն ռազմաճակատի բուն գիծը, որն անցնում է սահմանի անմիջական մերձակայքով, չի կարող չանհանգստացնել ռուսաստանցի սահմանապահներին սադրանքների հնարավորության առնչությամբ: Մոսկովյան եւ Փյանջի սահմանապահ ջոկատների եզրագծում գտնվող ուղեկալները լրացուցիչ ամրացված են:

Բաղդադը վրդովված է Բաթլերի գործողություններից

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բաղդադը վրդովմունք է հայտնել այսպես կոչված «հրթիռային գործը» վերակենդանացնելու՝ Իրաքի զինաթափման ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախմբի ղեկավար Ռիչարդ Բաթլերի փորձերի առնչությամբ: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանին հղած ուղերձում Իրաքի փոխվարչապետ Թարիք Ազիզը կտրականապես հերքել է Բաթլերի այն պնդումները, թե Իրաքը փորձում է կազմակերպել ավելի քան 150 կիլոմետր գործողության շառավղով արգելված հրթիռների արտադրություն: «Մեր երկրում հրթիռների արտադրությունը 1993 թվականից ի վեր գտնվում է ՄԱԿ-ի փորձագետների խիստ վերահսկողության ներքո», ընդգծել է Ազիզն իր նամակում: Ավելի վաղ Իրաքի զինաթափման ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախմբի ղեկավարն իր «կասկածներն է հայտնել «Նյու Յորք թայմս» թերթում, թե Բաղդադը կազմակերպել է «Աս Սմուդ» եւ «Վոլգա» հեռահար հրթիռների հավաքումը: «Մենք ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախմբին սպառիչ տեղեկատվություն կտրամադրենք հրթիռների վերաբերյալ», գրել է փոխվարչապետը:

ԱՄՆ-ում դատում են Ֆ.Կաստրոյի դեմ դավադրության մեղսակիցներին

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի դատական մարմինները կուբայական ծագումով յոթ ամերիկացիների ներկայացրել են Ֆիդել Կաստրոյի ֆիզիկական վերացման նպատակով դավադրության մեղադրանք: Չնայած այն հանգամանքին, որ 1959 թվականի հեղափոխությունից հետո Կուբայի առաջնորդի դեմ կատարվել է մի քանի տասնյակ մահափորձ, սա առաջին դեպքն է, երբ ԱՄՆ-ի կառավարությունը ձեռնարկել է նման իրավաբանական քայլ՝ ձգտելով հասնել հանցագործության կատարման մեջ կասկածվողների դատական հետապնդման: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, մեղադրանքում նշված է, որ մի խումբ վտարանդիներ՝ Կուբայա-ամերիկյան ազգային հիմնադրամի տնօրեն Խոսե Անտոնիո Լյամայի գլխավորությամբ, չորս տարվա ընթացքում ծրագրել են Ֆիդել Կաստրոյի սպանությունը:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Թումանյանի թանգարանի գիտական խորհուրդը, որի անդամը լինելու պատիվն ունեմ նաեւ ես, ժամանակին հաճախ էր հավաքվում զանազան հարցեր քննարկելու, ծանրութեթեւ անելու համար։ Ժամանակ, երբ թանգարանի տնօրեններն էին բանաստեղծի լուսահոգի դուստրերը՝ ամենից ավագ Աշխենը, ապա ամենից կրտսեր Թամարը, ապա եւ թանգարանի հնագույն աշխատակից Ֆրիդա Հակոբյանը։

Քանի որ շենքն այդպես է նախագծել հայտնի ճարտարապետ Գրիգոր Աղաբաբյանը եւ չի կարելի կառույցի նախնական վիճակին ձեռք տալ։ «Քանի որ»-ները շատ են։

Վկայեմ, որ բոլորն անխտիր, նաեւ թանգարանի տնօրեն Վերժինե Մովսիսյանը, շատ հանգիստ համաձայն եղան խորհրդի անդամների հետ։ Այնքան հանգիստ եւ լիակատար ըմբռնումով, որ կարծեցինք, թե հարցը փակվեց։ Եվ խորհրդի անդամները ցրվեցին իրենց սուրբ պարտքը

Դոստոեւսկունը Պետերբուրգում, Բայրոնինը Շոտլանդիայում, Լերմոնտովինը Պյատիգորսկում։ Եվ կարող եմ հպարտությամբ ասել, որ Թումանյանի թանգարանն իր տեսքով ու մակարդակով, բանաստեղծի ընդարձակ ու փառավոր բնակարանով, հատկապես իր անկրկնելի, նրբաճաշակ աշխատասենյակի թողած ներշնչող տպավորությամբ սրանցից ոչ մեկին չի զիջում։

Ի՞նչ ողորմելի տեսքի մասին է խոսքը, պարոն։ Ամոթ չի՞։ Բայց երբ

Դա անելու բան չի

Մի հարցազրույցի տխուր առիթով

Նրանցից հետո, երբ տնօրեններ դարձան Արմեն Շեկոյանը, ապա Վերժինե Մովսիսյանը, այդ ավանդույթը վերացավ, կարծես գիտական խորհուրդն էլ հետը։ Ինչո՞ւ։ Պարզապես այն պատճառով, որ նրանք գիտական խորհրդի եւ առհասարակ որեւէ խորհրդի կարիքը չէին զգում ու չեն զգում։ Ի՞նչ կարիք, երբ իրենք գործը շատ լավ հասկանում ու լավ էլ տնօրինում են։ Բայց եղավ այնպես, որ խորհրդի անդամ ճանաչված թումանյանագետ, ակադեմիկոս Էդ. Ջրբաշյանի խնդրանքով անցյալ տարվա գարնանը խորհրդի նիստ հրավիրվեց։ Պատճառն այն անդուրեկան լուրերն էին, որ պտտվում էին թանգարանի շուրջը։ Այդ նիստում տարբեր խնդիրներ արծարծվեցին, գնահատվեց այն լավը, որ կատարվում է թանգարանում, բայց նաեւ մերժվելով մերժվեց Թումանյանների ընտանիքի մեծ սենյակը վերացնելու անմիտ գաղափարը, որի նպատակն էր ընդլայնել, մեծացնել ու շքեղացնել թանգարանի նախասրահը՝ այցելուների համար հաճելի միջավայր ստեղծելու հովվերգական հեռանկարով։

Խորհրդի անդամները հանգամանորեն եւ մատչելիորեն բացատրեցին, թե ինչու դա թույլատրելի չի եւ ոչ մի պարագայում։ Քանի որ հիմնադրումից (1953) ի վեր գոյություն ունեցող այդ մեծ սենյակը նույնպես մտնում է թանգարանի մեմորիալ համակարգի եւ պատմության մեջ։ Քանի որ այստեղ են ապրել բանաստեղծի այրին Օլգա Թումանյանը, դուստրերը Աշխեն, Թամար եւ Արփիկ Թումանյանները։ Քանի որ 1953-ից այստեղ են հյուրընկալվել եւ խոսքուզրույցի նստել Իսահակյանը, Սարյանը, Զորյանը, Բաղրամյանը եւ շատ ու շատ ուրիշ հայ եւ օտարազգի մեծություններ։

կատարած մարդու երանելի գիտակցությամբ։

Ինչպե՞ս չէ, որպիսի՜ մանկական միամտություն։

Այս տարվա օգոստոսին բաց եմ անում «Իրավունք» թերթի 14-20-ի համարը եւ կարդում մի փոքր, բայց մեծապես անհանգստացնող հարցազրույց մշակույթի նախարարության այն վարչության պետի հետ, որի մեջ են մտնում թանգարանները։ Եվ ի՞նչ։ Եվ այն, որ այստեղ վարչության պետ պրն Վ. Վարդանյանը ոգեւորությամբ «հիմնավորում» է մեծ սենյակը մեջտեղից վերացնելու չարաբաստիկ ծրագիրը։

Որո՞նք են «հիմնավորումները»։

Թե այդ սենյակում «հնաոճ պահարան կա, որ կցուցադրվի, իսկ կահույքի մնացած մասը մաշված աթոռներ են, սեղան»։

Սրա պատասխանը. թանգարանի իրերը հենց մաշված պիտի լինեն եւ դրանց չի կարելի դիպչել, առավել եւս, երբ դրանք կրում են հիշածս մեծությունների անտեսանելի մատնահետքերը։

Թե «Ֆոյեն ընդարձակելը (այսինքն մեմորիալ մեծ սենյակը վերացնելը. -Լ. Հ.) այնքանով ճիշտ կլինի, որ մեր բանաստեղծն ավելի հեշտ ներկայացվի, եւ եթե զբոսաշրջիկները գան, չտեսնեն այդ տգեղությունը։ Ինչի՞ պիտի այդ թանգարանը ողորմելի տեսքով երեւա, թող ընդարձակ լինի, գեղեցիկ ձեւավորված»։

Պատասխան. այդ ի՞նչ տգեղության ու ողորմելի տեսքի մասին է խոսքը, որ 45 տարի է չի նկատվել, իսկ պարոն Վարդանյանը վարչության պետի սուր աչքով իսկույն նկատել է։ Ես, մեղավորս, դասական գրողների շատ թանգարաններ եմ տեսել. Չեխովինը Յալթայում, Գյոթեինը եւ Շիլլերինը Վայմարում, Տոլստոյինը՝ Յասնայա Պոլյանայում,

նույնիսկ այդպես լիներ՝ թանգարանը թանգարան է, անունն էլ ենթադրել է տալիս՝ դա պահպանողական հաստատություն է, որին ձեռք տալը, քանդելն ու ձեւախեղելը սրբապղծության պես մի բան է։

Թե «Ձեւավորումներ կան Սարյանից եւ այլ հեղինակներից Թումանյանի մոտիվներով, որոնք արդեն կարգադրել ենք, որ պատկերասրահը տրամադրի Թումանյանի թանգարանին»։

Պատասխան. շատ իզուր եք կարգադրել։ Դա կարգադրելու իրավունքի չարաշահում է։ Չէր կարելի նման կարգադրություն անել առանց գիտական խորհրդի, առանց մասնագետների համաձայնության։ Պատկերասրահը պատկերասրահ է, գրողի թանգարանը՝ թանգարան։ Նկարները պատկերասրահում ավելի լավ են պահպանվում։ Ինչի՞ նման կլինի, երբ, ասենք, Աբովյանի հետ կապված նկարները պատկերասրահից տեղափոխվեն նրա թանգարանը։

Կարգադրելու իրավունքի չարաշահումը մեր հանրապետության դժբախտություններից մեկն է։ Իմացող-չիմացող կարգադրություն է որ անում է։ Ի՞նչ խորհուրդ հարցնել, ի՞նչ բան։ Կհարցնեն, երբ իմանան, որ իրենք չգիտեն։ Աղետալին այն է, որ մարդիկ չգիտեն, որ չգիտեն։

Թումանյանի թանգարանի մեծ սենյակը վերացնելն անելու բան չի։ Ուրիշ անելիք չունե՞ք, ինչ է։ Շա՛տ...

Նախարարները, վարչության պետերը, տնօրենները, մեծ ու փոքր պաշտոնյաները հերթով գալիս ու անց են կենում։ Թանգարանները մնում են իբրեւ համաժողովրդական նվիրական սեփականություն։

Այն էլ Հովհաննես Թումանյանի թանգարանը։

ԼԵՎՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

ՀՈՒՇԵՐ

Վահան Տեր-Առաքելյանը Չարենցի գնահատմամբ

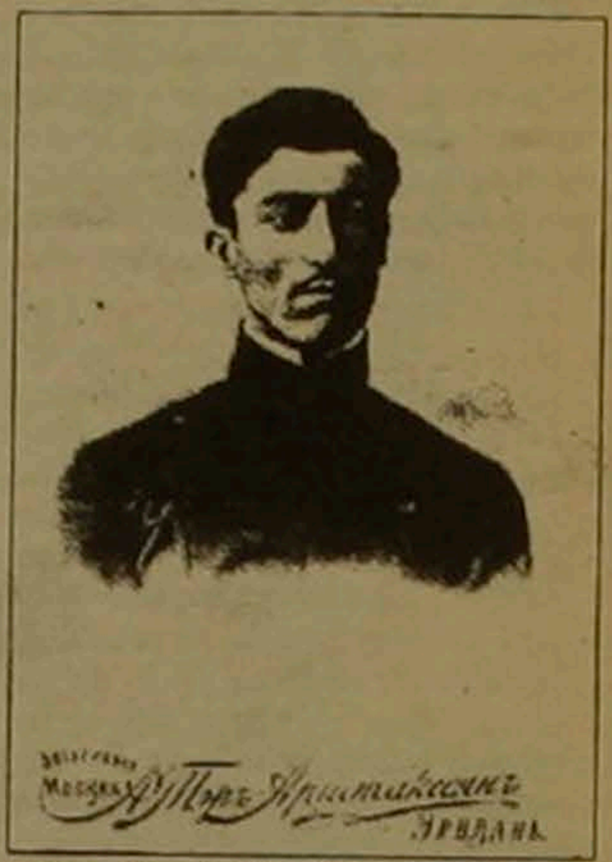

Չարենցը պաշտամունքի հասնող սիրով է սիրել Կոմիտասին, եւ այդ մեծ ու խոր սերը փոխանցվել է բոլոր նրանց, ովքեր հազար թելերով կապված են եղել Կոմիտասի անձի եւ գործի հետ, հատկապես նրանք, ովքեր իրենց ողջ կյանքի ընթացքում ներկայացրել են կոմիտասյան երգը՝ գերագույն հաճույք պատճառելով նրա երաժշտության երկրպագուներին, որոնց թվում առանձնանում է Չարենցը։ Բանաստեղծ Չարենցի եւ երգիչ Վահան Տեր-Առաքելյանի առնչությունների վկայությունները մեզ տալիս է Կոմիտասի աշակերտուհի, հայտնի դաշնակահարուհի Աղավնի Մեսրոպյանը, որն իր կոմիտասյան կատարումներով քիչ հիացմունքի պահեր չի պարգեւել մեծ բանաստեղծին։ Ահա Աղավնի Մեսրոպյանի հուշապատումի «Չարենցը Կոմիտասի մասին» հատվածի այն մասը, ուր պատկերված են Չարենցի մի քանի հանդիպումները երգչի հետ եւ գնահատականները Կոմիտասի արժանավոր աշակերտի հասցեին։

«1929 թ. գարնանը կոմիտասյան ծրագրով քանի մը համերգներ տալու համար Թբիլիսիի բնակարանիս մեջ Կոմիտասի էջմիածնական հայտնի սան Վահան Տեր-Առաքելյանը, անոր աշակերտուհի Արփիկ Մելիք-Մուշկամբարյանն ու ես մեր վերջին փորձերը կընեինք՝ ի ներկայություն մեր խնդրանքով հավաքված Թբիլիսիի հայտնի երաժշտագետներ Կասյա Սպենդարյանի, ուսուցչիս՝ Նիկողայոս Տիգրանյանի, վիրտուոզ քամանչիստ Սաշա Օգանեզաշվիլիի եւ ուրիշներու։

Անակնկալորեն ներս մտավ մեր Չարենցը, եւ առաջին րոպեեն զգալով կոմիտասյան մոտիվներու շունչը, լուռ ու մունջ, առանց նույնիսկ բարեւելու, գլխու թեթեւ շարժումե մը վերջ, մատներու ծայրի վրա անցավ ու նստավ անկյունի դիվանի վրա։ Կոմիտասյան եղանակները սկսան կենդանանալ Վահան Տեր-Առաքելյանի քաղցր ձայնի միահյուսվող տենորի եւ բարիտոնի մեջ, պարզ ու խորունկ հուզումներու ալիքներով...

Հայտագրի առաջին մասի ավարտումեն հետո Չարենցը ոգեւորված մոտեցավ մեզ եւ առանձին-առանձին բարեւելե վերջ, դարձավ Վահանին եւ ըսավ. «Իզուր են ասում, թե քաներորդ դարը հրաշքներ չի ճանաչում... ահա ձեզ երկու հրաշք. առաջինը՝ կոմիտասյան երգերի ձեր կատարումները, իսկ երկրորդը՝ ձեր կատարումը լսելու այս անակնկալ երջանկությունը...»։

Մոտեն գիտնալով Չարենցի ծխելու սովորությունը, երբ ծխախոտ հրամցուցի իրեն՝ մերժելով ըսավ. «Այսօրվա ձեր երգերը իմ մեջ խեղդեցին բոլոր մոլություններս, հավատացյալը տաճարում թույլ կտա՞ իրեն ծխել...»։ Եվ ողջագուրելով Վահան Տեր-Առաքելյանը, Չարենցն ավելցուց. «Հանճարեղ Կոմիտասի արժանավոր սանն եք դուք ինձ համար...»։

«Կես ժամ անց վերսկսանք հայտագրի երկրորդ մասի փորձը։ Չարենցը նորեն գրավեց իր նախկին անկյունը եւ ամբողջ էությամբ կապվեցավ Վահանի ներզոր ձայնին։ Անոր գլուխը թուլցեր էր ուսերուն վրա եւ ան ամբողջ երկրորդ մասի ընթացքին գլխահակ ու խոկուն կորովեր։ Այդ րոպեին իրարու հետ կարծես մրցության էին ելեր հայ ժողովրդի երեք զավակները. Կոմիտասը՝ իր երգով, անոր սանը՝ Վահան Տեր-Առաքելյանը՝ այդ երգի հարազատ կատարողը եւ վերջապես ինքը՝ Չարենցը, Կոմիտասի գործի մեծության եւ Վահանի ձայնի քաղցրության խորունկ ըմբռնողը։ Այդ րոպեին հայ գեղջուկ երգը դադրեցավ ինձ համար սոսկ ձայնի ներդաշնակ ելեւէջներ ըլլալե եւ աչքիս առաջ մեծցուց, լայնցուց ու խորացուց իմ հարազատ ժողովուրդիս ծով հոգին, որմե ծներ էին ե՛ւ Կոմիտասը, ե՛ւ Վահանը, ե՛ւ Չարենցը»։

Մի այլ կոմիտասյան համերգի առիթով հուշագիրը գրում է. «Ուշ երեկոյան, երբ կպատրաստվեինք մեկնելու, բացառիկ զուրգուրանքով մը Վահանին թեւը մտնելով, Չարենցը դարձավ ու ըսավ. «Կոմիտասի հիշատակին նվիրված մեր այս մտերմական հավաքույթը մի օր կանմահացնեմ իմ գրչով, եւ ավելցուց, ամենից ալ դեպի Երեւան... մեզ մի տանջեք ձեր կարոտով...»։

1929 թ. մայիս 6-ին, երբ մեր առաջին կոմիտասյան համերգը կուտայինք Լենինականի պետական թատրոնի դահլիճում, մեզ ի տես ծափահարողներեն մեկն էր Չարենցը, որ այդ օր Երեւանեն մասնավորապես եկած էր իր սիրելագույն երգչեն՝ Վահան Տեր-Առաքելյանեն լսելու իր Կոմիտասը»։

Հաջորդ համերգ-հավաքը 1932 թ. արդեն լինում է Երեւանում՝ Չարենցի բնակարանում։ Լսենք հուշագրին. «Չարենցի ընդարձակ սենյակի մեկ ծայրեն մյուսը բացված խրախճանքի սեղանը, հայրենի բազմատեսակ ընտիր բարիքներով հարուստ, տեւեց մինչեւ լուսաբաց՝ հայ ժողովրդական երգի ու պարի փոխնիփոխ կատարումներով։ Բոլոր սեղանակիցներու սրտեն խոսելով, ինքնակոչ թամադա Չարենցը խնջույքի վերջին բաժակը բարձրացուց սեղանի գլխավոր պատվին՝ բացակա Վահան Տեր-Առաքելյանի կենացը եւ ըսավ. «Մեզանից ամեն մեկը պետք է խնայի իր ջանքերը՝ Վահանին վերջնականապես տեղափոխելու Երեւան... մեր շրջանակներում չեմ կարող պատկերացնել կոմիտասյան որեւէ հավաքույթ առանց Վահան Տեր-Առաքելյանի»։ Ի՞նչ իմանար մեծ բանաստեղծը, որ շուտով Երեւան վերջնականապես տեղափոխվելու փոխարեն կարմիր բռնապետության արյունոտ թաթը Վահանին կդատապարտի տաժանակրության, եւ քաղցրախոս սոխակի ձայնը մեկընդմիշտ կլռի՝ իր մահկանացուն կնքելով 1941 թ. հեռավոր Կոմիի Ուխտա քաղաքի համակենտրոնացման ճամբարում։ Ի՞նչ իմանար մեծ բանաստեղծը, որն ինքն էլ, շատ հայ մտավորականների պես, կիսելու է նրա ճակատագիրը եւ այն էլ Երեւանի բանտերում։ Երբ 1936 թ. Թիֆլիսում ձերբակալեցին Վահան Տեր-Առաքելյանին, նա հարազատներին խնդրեց տեղեկացնել Երեւանում Չարենցին այդ մասին, սակայն Վ. Տեր-Առաքելյանը չգիտեր, որ նույն բռնության ձեռքը զնդան էր նետել նաեւ մեծ բանաստեղծին։

Չարենցին եւ Վահան Տեր-Առաքելյանին կապողը մեծ Կոմիտասն էր, ու ոչ մի բռնության ձեռք այլեւս չի կարող կտրել այդ կապը՝ անմահների կապը։

ԽԱՉԻԿ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՐ

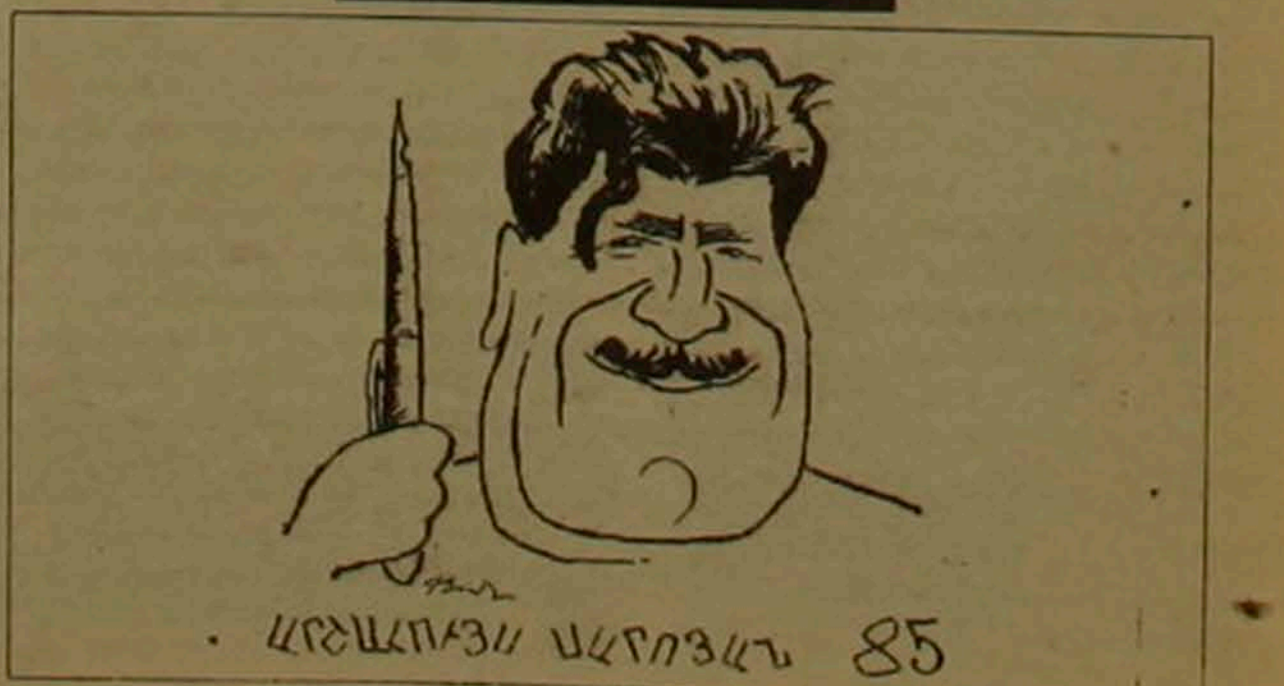

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱ

Շատ ջուր խմելը օգտակար է նաեւ գեղեցիկ լինելու համար

Առանց ջրի մարդը կարող է մահանալ անգամ 48 ժամվա ընթացքում։ Գիտնականների համոզմամբ, ջուրը կազմում է մարդու քաշի 70-80 տոկոսը, տարածված է մարմնի բոլոր հյուսվածքներում։ Առանց ջրի ամենաչնչին նյութափոխանակությունն անգամ չի կարող կատարվել։ Սխալ է այն տեսակետը, թե մարդը խմում է այնքան ջուր, որքան պահանջում է օրգանիզմը։ Ջուր շատ օգտագործելը օգտակար է ինչպես մարդու ֆիզիկական եւ էմոցիոնալ, այնպես էլ արտաքին տեսքի համար։ Մեր օրգանիզմը անընդհատ ջրի կորուստ է ունենում։ Դա տեղի է ունենում նյութափոխանակության, քրտնարտադրության, թե շնչառության միջոցով միեւնույն է, պակասը պետք է լրացվի։ Բժիշկները խորհուրդ են տալիս խմել օրական առնվազն մոտ 2 լիտր ջուր։

«Բոլոր տեսակի հիվանդությունները, գրում է «Health» ամսագիրը, մարդու օրգանիզմում առաջանում են ջրի պակասից։ Եվ չկարծեք, թե սուրճը, թեյը եւ բոլոր տեսակի ալկոհոլային եւ ոչ ալկոհոլային խմիչքները փոխարինում են H_2O-ին։ Դրանք պարզապես հագեցնում են ծարավը։ Իսկ կոֆեինի եւ ալկոհոլի ներմուծումից օրգանիզմը շատ ավելի ջուր է կորցնում, քան պահանջվում է»։

Բացի դրանից, առանց ջրի մաշկը չի կարող լինել նուրբ եւ էլաստիկ։ Դրա համար էլ մեծահասակներին ավելի շատ է խորհուրդ տրվում ջուր խմել, քանի որ տարիքի հետ նրանց մաշկը կորցնում է արտաքին տեսքն ու առաձգականությունը։

Այսպիսով, ջուր խմելը հեշտագույն միջոցն է առողջ եւ գեղեցիկ լինելու համար, միայն թե չափազանց շատ չխմեք...

ՔՐԻՍՏԻՆԵ ԻՐԻՅԱՆ

ԲԵՄ-ը ձգտում է կյանք տալ հայկական շոու բիզնեսին

Ցավոք, այսօր հայկական շոու-բիզնեսը վատթար վիճակում է։ Այնուամենայնիվ, որոշ անհատ ձեռներեցներ կազմակերպում են շոու ծրագրեր, որոնք, սակայն, քիչ են։ Այդ նպատակով նորաստեղծ ԲԵՄ (Բազմաճյուղ երիտասարդական միավորում) կազմակերպությունը ձգտում է ոտքի կանգնեցնել հայկական շոու-բիզնեսը։ Կազմակերպությունը ծրագրել է օժանդակել հայ տաղանդավոր երիտասարդ երգիչ-երգչուհիներին, դերասաններին, պարի համույթներին ասպարեզ մտնելու համար։ ԲԵՄ-ի առաջնահերթ խնդիրներից է նաեւ կապերի հաստատումը ճանաչված արվեստագետների հետ, որոնք իրենց փորձը կփոխանցեն երիտասարդ շնորհալիներին։ Այդպիսի աշխատանքներ է փորձում կատարել նաեւ «Արծագանք» ստուդիան ի դեմս Արտավազդ Բայաթյանի եւ Եղիշե Պետրոսյանի։

ՆԱԻՐԱ ԵՂԻԱԶԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Դիտարժան պայքար է սպասվում

Այսօր եվրոպական երկրների Գավաթակիրների գավաթի խաղարկության նախնական փուլի պատասխան խաղում Արարատի «Ցեմենտը» մայրաքաղաքի «Հրազդան» մարզադաշտում կընդունի Շվեյցարիայի «Լոզան» թիմին: Հիշեցնենք, որ առաջին խաղի ժամանակ Հայաստանի գավաթակիր «Ցեմենտը» անհաջողության է մատնվել՝ պարտություն է կրել 1-5 հաշվով:

Երեկ «Արմենիա-2» հյուրանոցում տեղի ունեցավ մամուլի ասուլիս, որին մասնակցեցին շվեյցարական ակումբի նախագահի պաշտոնակատար Միշել Ամին, տեխնիկական տնօրեն Պիեռ Շումանը, թիմի ավագ մարզիչ Ժորժ Բրեժին, դարպասապահ եւ ավագ Մարտին Բրունները: «Ցեմենտը» ներկայացնում էին մարզիչ Գագիկ Թամրազովը եւ ակումբի ֆարսումար Հովհաննես Թումբարյանը, ինչպես նաեւ ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի փոխնախագահ Աբրահամ Բաբայանը:

Իհարկե, հարցերի հիմնական մասը վերաբերում էր Շվեյցարիայում կայացած առաջին խաղին: «Լոզանի» մարզիչը նշեց, որ այդ հանդիպման առաջին խաղակեսը հավասար պայքարում անցավ, եւ դրա ապացույցը 1-1 հաշիվն է: Երկրորդում շվեյցարացիները «որսացին» իրենց խաղը, մեծ առավելություն ստացան ու կարողացան իրար ետեւից 4 անպատասխան գոլ խփել: Ժորժ Բրեժին լավ արտահայտվեց մեր ֆուտբոլիստների մասին նշելով, որ նրանք տեխնիկապես լավ են պատրաստված: Նա հույս հայտնեց, որ «Հրազդան» մարզադաշտում հետաքրքիր խաղ կընթանա, իսկ ինքը համոզված է, որ երկու խաղի արդյունքով հաջորդ փուլ դուրս կգա «Լոզանը», քանի որ 5-1 հաշիվը չափազանց մեծ առավելություն է:

ՀՀ ֆուտբոլի ֆեդերացիայի փոխնախագահ Աբրահամ Բաբայանը եւս համոզված է, որ երկրորդ խաղում բաց, դիտարժան պայքար կլինի, սակայն այլ գնահատական տվեց Շվեյցարիայում կայացած առաջին հանդիպմանը: Նրա կարծիքով, խաղի մեկնարկում «Ցեմենտը» կարող էր 2-3 գնդակ խփել մրցակցի դարպասը, սակայն այդ օրը մարզական բախտը երես էր թեքել հայ ֆուտբոլիստներից: Երկրորդ խաղակեսը բոլորովին բանի նման չէր, եւ դրանում մեղավոր էին որոշ ֆուտբոլիստներ, որոնք խաղ ցույց չտվեցին: Պրն Բաբայանը վստահություն հայտնեց, որ այսօր «Հրազդան» մարզադաշտում պայքար կմղեն «Ցեմենտի» բոլոր 11 խաղացողները:

«Լոզանի» դարպասապահ եւ ավագ Մարտին Բրունները, որը ամենափորձառու խաղացողներից է, վստահ է իր թիմի հաջողությանը եւ ավելացնում է, որ ինքն այդքան գոլ բաց չի թողնի, ինչքան իր արարտացի գործընկերը:

Լրագրողներին շատ էր հետաքրքրում, թե «Լոզան» թիմում իրենց ինչպես են դրսեւորել հայաստանցի ֆուտբոլիստները: Շվեյցարական ակումբի նախագահի պաշտոնակատար Միշել Ամին ասաց, որ իրենք ընտրել են այն ֆուտբոլիստներին, որոնք, ինչպես իրենք նկատել են, ինչ-որ բան են ուզում անել ֆուտբոլում: Այդպիսիք են Արմեն Շահգելդյանը, Արթուր Մինասյանը, Հարություն Վարդանյանը: Վերջինս պրոբլեմներ ունի, քանի որ Շվեյցարիա է մուտք գործել առանց վիզայի: Ակումբի ղեկավարությունն անում է ամեն ինչ, որպեսզի Վարդանյանի հարցը դրական լուծվի. այդպիսի խաղացողը շատ պետք է թիմին: Եվ Միշել Ամին, եւ Ժորժ Բրեժին նշեցին, որ հայ ֆուտբոլիստները իրենց տեխնիկայով, խաղաոճով հարմար եկան «Լոզանին», նրանք շատ շուտ մերվեցին կոլեկտիվին:

«Լոզանի» ղեկավարները ավելացրեցին, որ հայ ֆուտբոլիստները զգալի դեր ունեն իրենց թիմում:

Շվեյցարացիները զուր չեն կորցրել Հայաստանում գտնվելու ժամանակը: 1-2 օրում, մարզումներից բացի, հասցրել են լինել Երեւանի ու նրա մերձակա տեսարժան վայրերում: Ինչպես նրանք ասացին, շնորհակալ են, որ «Ցեմենտի» եւ մեր ֆուտբոլի ֆեդերացիայի շնորհիվ ծանոթացան մի նոր հետաքրքիր երկրի:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթ. Նախնական փուլի պատասխան խաղերը

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի նախնական փուլի մրցումներում անցկացվեցին պատասխան խաղերը:

Ռուսաստանի երկու թիմերից մեկը՝ Վոլգոգրադի «Ռոտորը» դուրս մնաց պայքարից: Երկու շաբաթ առաջ նա Բելգրադում 1-2 հաշվով պարտություն էր կրել «Ցրվենա Զվեզդա» թիմից: Պատասխան հանդիպման ժամանակ «Ռոտորը» թեեւ բացեց հաշիվը, սակայն այնուհետեւ երկու գոլ բաց թողեց եւ կրկին զիջեց 1-2 հաշվով:

Ավելի հեշտ էր Մոսկվայի «Դինամոյի» խնդիրը: Առաջին խաղում նա 1-0 հաշվով հաղթել էր Վարշավայի «Պոլոնիային»: Դինամոյականները այս անգամ էլ նույն հաշվով առավելության հասան լեհ ֆուտբոլիստների նկատմամբ եւ շարունակեն պայքարը:

Անհաջողության մատնվեցին ԱՊՀ երկրների երկու թիմեր: Դոնեցկի «Շախտյորը» թեեւ 3-2 հաշվով առավելության հասավ շվեյցարական «Ցյուրիխի» նկատմամբ, այդուհանդերձ դուրս մնաց պայքարից, քանի որ առաջին խաղը տանուլ էր տվել 1-4 հաշվով:

Վիլնյուսի «Ժալգիրիսը» ոչ մի կերպ չկարողացավ հաղթահարել նորվեգական «Բրաննի» թիմի պաշտպանությունը՝ 0-0: Իսկ քանի որ առաջին խաղում նորվեգացիները հաղթել էին 1-0 հաշվով, հենց նրանք էլ կշարունակեն պայքարը:

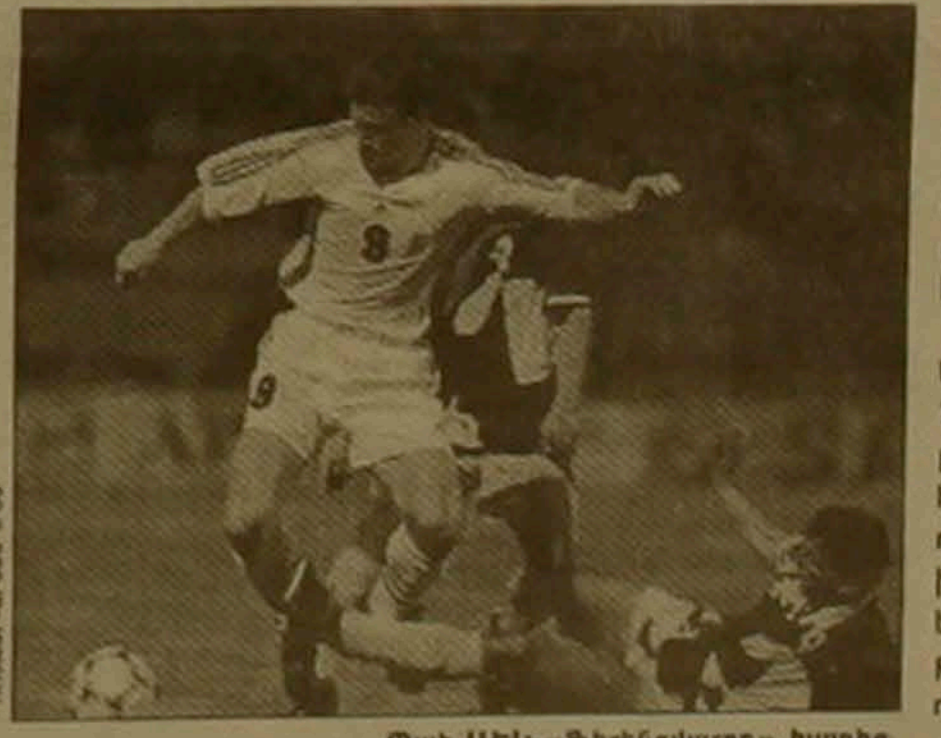

Պահ ԱԵԿ-«Ֆերենցվարոշ» խաղից

Հունական ԱԵԿ-ը 4-0 հաշվով պարտության մատնեց հունգարական «Ֆերենցվարոշ» թիմին: Քանի որ առաջին խաղում Բուդապեշտում դաշտի տերերը հաղթել էին 4-2 հաշվով, ապա ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում պայքարը կշարունակի ԱԵԿ-ը:

ՍՓՅՈՒՌՔ

Լիթլթոնցի Լուն

Կոլորադո նահանգի Դենվեր քաղաքի հազարավոր ռադիոլսողներ ճանաչում ու սիրում են նրան, որպես Լու Լիթլթոնցի Լու: Այնինչ գիշերները եթեր հեռարձակվող մարզական թոք շոու վարողի իսկական անունը Թոմ Մանուկյան է: Իր այս գործով սկսել է զբաղվել ոչ այն պատճառով, որ ցանկանում էր աստղ դառնալ: Պարզապես փորձել է խուսափել հոր զայրույթից: «Հայրս զբաղվում էր ավտոմեքենաների բիզնեսով, ես էլ դրանից սկսեցի, բայց չէի ուզում, որ նա ամեն ինչ տեսնելուց մտածեր, թե ոչինչ չեմ հասել: Այդ պատճառով էլ որոշեցի իմ գործը գտնել ու դառնալ ճանաչված»:

Այսօր 40-ամյա Թոմ Մանուկյանը քաղաքի ամենասիրված ռադիոհաղորդումներից մեկի հաղինակն ու վարողն է: Այն եթեր է հեռարձակվում 850 KOA AM ստորտռադիոյով:

«Աշխատանքս սիրում եմ, ասում է Մանուկյանը: Սպորտն էլ եմ սիրում: Կարծում եմ, իմ արածն ավելի շատ հաճույք է, զբաղմունք, քան աշխատանք, բայց մտածում եմ ապագայիս մասին: Իմ աշխատանքն ինձ համար շատ կարեւոր է, բայց ավելի կարեւոր բաներ էլ կան»: Զարմանալի չէ, որ պրն Մանուկյանն այսպես է մոտենում խնդրին: Շուտով նա եւ կինը երեխայի են սպասում: «Անունն Ալմաս եմ դնելու», հայտարարում է նա: Այնպես որ, անհնար չէ, որ մի օր Մանուկյանը հեռանա բեյսբոլի հրապարակից եւ գնա մանկական այգում գնդակ խաղալու:

Այսօր Մանուկյանի ամենասիրելի թիմը Կոլորադո Ռոքիսն է: 1992-94 թթ. նա աշխատել է այդ ընկերության առեւտրական մասնաճյուղում: Հպարտ է, որ հենց ինքն է 16 մլն դոլարի օգուտ բերել ընկերությանը ծեոք բերելով «Կոկա-կոլայի» արտադրանքի վաճառքի մենաշնորհը: Նույն միջոցներով Մանուկյանն այժմ փորձում է Դենվերի արվարձաններից մեկում մարզահրապարակ հիմնել: Ղորոնգականներն ու սպորտի երկրպագուները շունչները պահած հետեւում են, թե դրանից ինչ կստացվի:

Արդեն ավելի քան 20 տարի է Մանուկյանն ապրում է Կոլորադոյում, բայց հասակ է առել Դետրոյթում, ուր մինչեւ այսօր էլ ապրում է նրա ընտանիքի անդամների մի մասը: Վերջերս նրա ծնողները նշեցին իրենց ամուսնության 50-ամյակը, եւ որդին ստիպված էր երկար ճանապարհ անցնել հայրիկին ու մայրիկին շնորհավորելու համար: Իսկ հուլիսին Մանուկյանն ու կինը նշեցին իրենց համատեղ կյանքի մեկ տարին:

AIM-ից թարգմանեց
Ռ. ԱԶԻԶՅԱՆԸ

ԼՈՒՐԵՐ

Եվրոպայի առաջնության մեկնարկը

Շվեդիայի Հեվլե քաղաքում մեկնարկեց հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի աշխարհի մեծահասակների առաջնությունը: Շվեդիայում հանդես կգան նաեւ Հայաստանի երեք ըմբիշներ՝ Արմեն Թովմասյանը (49 կգ), Արթուր Սարգսյանը (58 կգ) եւ Լեւոն Գեղամյանը (85 կգ): Նրանց հետ մրցավայր մեկնել է ՀՀ վաստակավոր մարզիչ Հարություն Խաչատրյանը: Եվրոպայի առաջնությունում հաղթողի հիմնական հավակնորդներից մեկը Ռուսաստանի հավաքականն է: Սակայն թիմի ղեկավարները նշում են, որ իրենք հոգսեր ունեն ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, թիմը Շվեդիա է մեկնել իր հաշվին: Ռուս մարզիկների հիմնական հույսը ծանրքաշային ըմբիշ, օլիմպիական եռակի չեմպիոն, աշխարհի բազմակի չեմպիոն Ալեքսանդր Կարելինն է: Ի դեպ, նա յուրահատուկ ռեկորդի հեղինակ է՝ 7 անգամ հաղթող է դարձել Եվրոպայի առաջնություններում:

Ռուսաստանի Մեծ մրցանակի համար

Մոսկվա գետի ավազանում անցկացվեց «Ֆորմուլա-1» դասի մոտորանավակների աշխարհի առաջնության հերթական փուլը՝ Ռուսաստանի Մեծ մրցանակի խաղարկությունը: Համառ պայքարում հաղթող դարձավ եւ գլխավոր մրցանակը նվաճեց ֆինն Պերտի Լեպպալան: Երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան իտալացի մարզիկներ Ֆաբրիցիո Բուլկան եւ Գվիդո Կապելլինին: Վերջինս, որն աշխարհի քառակի չեմպիոն է այս մրցաձեւում, կարողացավ ընդհանուր հաշվարկում առաջ անցնել բրիտանացի Ջոնաթան Ջոնսից:

ՇԱԽՄԱՏ

Առջեւում Հայաստանի հավաքականն է

Ստամբուլում ընթանում է մանկական համաշխարհային օլիմպիադան:

Շարունակում է հիանալի հանդես գալ Հայաստանի հավաքականը: Լեւոն Արոնյանը, Գաբրիել Սարգսյանը, Վարուժան Հակոբյանը, Տիգրան Պետրոսյանն արդեն հաղթել են մինչ այժմ անցկացված բոլոր հինգ մրցախաղերում: Չորրորդ տուրում մեր պատանի շախմատիստները 2,5-1,5 հաշվով պարտության մատնեցին Ուկրաինայի, իսկ հինգերորդում՝ 3-1 հաշվով Ռումինիայի հավաքականին:

Հինգ տուրից հետո Հայաստանի հավաքականը վստահորեն գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը. մեր պատանիները 20 հնարավորից 16 միավոր են վաստակել: Հաջորդ տեղերում են ընթանում հետեւյալ հավաքականները. 2. Ուկրաինա՝ 14,5, 3-5. Իրան, Ռուսաստան եւ Ռումինիա՝ 12,5-ական, 6-8. Ադրբեջան, Սլովակիա եւ Վրաստան՝ 12-ական միավոր:

Երեկ կայացած վեցերորդ տուրում մեր հավաքականը մրցեց Ռուսաստանի հավաքականի հետ: Շվեյցարական մրցակարգով այս մրցումներում ընդհանուր առմամբ ինը տուր կանցկացվի:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Լոզանի Մեծ մրցանակի խաղարկությունը

Շվեյցարիայի Լոզան քաղաքում անցկացվում է աշխարհի գավաթի հերթական փուլը:

Այստեղ այնքան էլ հաջող չեն հանդես գալիս Եվրոպայի թեթեւատլետները: Հիմնական պատճառն այն է, որ նոր է ավարտվել «Հին աշխարհի» 17-րդ առաջնությունը, իսկ նրան մասնակցած մարզիկները պարզապես չեն հասցրել վերականգնել իրենց ուժերը:

Առավել հաջող են հանդես գալիս ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչները: Կանանց 100 մ մրցատարածությունում իր հերթական հաղթանակը տարավ աշխարհի չեմպիոնուհի Մարիոն Ջոնսը՝ ապացուցելով, որ ուժեղագույնը կրկին ինքն է: Նրա ցույց տված ժամանակն է 10,72 վայրկյան: Նույն տարածությունում տղամարդկանց մրցապայքարում առաջինը Մորիս Գրինն էր՝ 9,92

Մոնիկա Գինեսկուի հաղթական ցատկը

վայրկյան: 400 մ վազքում, անվիճելի առավելությամբ հաղթեց օլիմպիական կրկնակի չեմպիոն Մայքլ Ջոնսոնը՝ ցույց տալով 44,28 վրկ արդյունք: Ամերիկացիներին 4-րդ հաղթանակը բերեց Ալեն Ջոնսոնը, նա առաջինն էր 110 մ արգելավազքում:

Իրենց գերազանցությունը հաստատեցին նաեւ քենիացի վազորդները: 800 մետրում երիտասարդ Ուիլյամ Չիրչիրը 1 րոպե 45,63 վայրկյանում առաջինը հատեց եզրագիծը: 3000 մետր մրցատարածությունում հիմնական պայքարն ընթացավ Քենիայի երկու ներկայացուցիչների՝ Դանիել Կոմանի եւ Լյուկ Կիպտանուի միջեւ: Վերջինս միայն մի փոքր առաջ անցավ մրցակցից: Մեկ այլ հանրահայտ վազորդ՝ ալժիրցի Նուրեդդին Մորսելին հաղթեց 1500 մ վազքատարածությունում:

Կանանց մրցումներում եւս հետաքրքիր անցան վազքային մրցաձեւերը: Մեկ մղոն վազքում հաղթողի կոչումը նվաճեց աշխարհի չեմպիոնուհի Կառլա Սակրամենտոն (Պորտուգալիա):

Միայն լուսաֆինիշը որոշեց 100 մ արգելավազքի հաղթողին: Առաջինը, 12,56 վրկ արդյունքով, նիգերուհի Գլորի Ալոզին էր: Նա իրենից ետ թողեց այնպիսի ուժեղ մարզուհիների, ինչպիսիք են Միշել Ֆրիմանը եւ Մելիսա Մորիսոնը:

Բարձրացատկում երկու մարզուհիներ՝ ռումինուհի Մոնիկա Գինեսկուն եւ ռուս Յուլիա Լյախովան ցույց տվեցին 1 մ 94 սմ արդյունք: Հաղթող ճանաչվեց Գինեսկուն, որն ավելի քիչ փորձեր էր օգտագործել:

Նիզականետման մրցումներում ավելի ուժեղ գտնվեցին հյուսիսցիները: Կանանցից հաղթեց Թրենի Հատեստադը (Նորվեգիա), տղամարդկանցից՝ Ակի Պարվիայնենը (Ֆինլանդիա):

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **օրվա իրեստուլ**

ՈՎ Է ՃՈՌՈՒՄ

Թուրքիան մտադիր չէ բացել Հայաստանի հետ սահմանը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Թուրքիան չի քննարկում Հայաստանի հետ փոխհարաբերությունների լավացման ու զարգացման հարցը եւ մտադիր չէ բացել հայ-թուրքական սահմանը: Ինչպես հայտնում է Ստամբուլում հրատարակվող հայալեզու «Մարմարա» թերթը, Կարս եւ Արդահան կատարած այցի ընթացքում այսպիսի հայտարարությամբ է հանդես եկել Թուրքիայի պետնախարար Հիքմեթ Սամի Թյուրքը:

Պաշտոնական Անկարայի այսօրինակ կոշտ դիրքը, նրա խոսքերով, պայմանավորված է Հայաստանի ղեկավարության քաղաքականությամբ, որը «երկու ժողովուրդների միջեւ համագործակցության ու փոխըմբռնման հաստատմանը նպաստելու փոխարեն զբաղվում է Թուրքիայի նկատմամբ ատելության սերմանմամբ»: Հիքմեթ Սամի Թյուրքը հայտարարել է, որ Անկարան իր դիրքորոշումը չի վերանայի այնքան ժամանակ, քանի դեռ Երեւանը չի փոխի ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը ուղղված իր արտաքին քաղաքական կուրսը:

«Մերկապարանոց հայտարարությունների եւ մտացածին փաստերի հիման վրա պատմության վերանայումը եւ արտաքին քաղաքականության իրականացումը չի կարող օգուտ տալ որեւէ մեկին»,- հայտարարել է պետնախարարը՝ շրջելով հին հայկական Անի մայրաքաղաքի՝ «հազար ու մի եկեղեցիների քաղաքի» փլատակներում:

PAN AM 103

Լիբիան մեղադրյալներին պետք է հանձնի Նիդեռլանդներին

Պահանջում են ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունները

Երեկ Հայաստանում Մ. Նահանգների եւ Մեծ Բրիտանիայի դեսպանատներից ստացանք այդ երկու երկրների կառավարությունների միացյալ հաղորդագրությունը, որը տեղեկացնում է, թե Վաշինգտոնն ու Լոնդոնը Լիբիայի կառավարությունից պահանջել են Նիդեռլանդներին հանձնել 1988 թ. «Pan Am 103» չվերթի ինքնաթիռի պայթյունը կազմակերպելու մեջ մեղադրվող 2 լիբիացիներին:

Տասը տարի առաջ ահաբեկիչների ռումբը ոչնչացրել էր այդ չվերթը կատարող օդանավը Շոտլանդիայի տարածքում, պատճառ դառնալով բոլոր 259 ուղեւորների եւ անձնակազմի անդամների, ինչպես նաեւ գետնի վրա գտնվող 11 հոգու մահվան: Ըստ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 731, 748 եւ 883 բանաձեւերի, Լիբիան պարտադիր կարգով այդ 2 մեղադրյալներին պետք է հանձներ շոտլանդական կամ ամերիկյան դատարան, ինչը տեղի չունեցավ: Լիբիան միշտ էլ պայման էր դնում նրանց հանձնել մի 3-րդ՝ չեզոք երկրի:

Հաղորդագրությունից պարզվում է, որ իբր 3-րդ՝ չեզոք երկիր, Վաշինգտոնն ու Լոնդոնը առաջարկել են Նիդեռլանդներին, որի կառավարությունը համաձայնել է հյուրընկալել Շոտլանդական դատարանին: Առաջարկին հավանություն են տվել նաեւ, ըստ հաղորդագրության, Արաբական լիգան, Աֆրիկյան միասնության կազմակերպությունը եւ Չմիավորված երկրների շարժումը, որոնք մինչ այդ պաշտպանում էին Լիբիայի տեսակետը: Մ. Նահանգների կառավարությունը խնդրել է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարին Լիբիայի կառավարությանը փոխանցել, որ եթե վերջինս կատարի մեղադրյալներին հանձնելու պահանջը, ապա ինքը պատրաստ է աջակցել Լիբիայի դեմ ՄԱԿ-ի սանկցիաների վերացմանը, ավելացնելով, որ Լիբիան պետք է նաեւ շարունակի համագործակցել Ֆրանսիայի հետ մեկ այլ UTA ավիաուղիների օդանավի պայթյունի դատավարության գործում:

Միացյալ հաղորդագրությունը տեղեկացնում է նաեւ, որ 2 երկրները միջոցներ են ձեռնարկել մեղադրյալներին Նիդեռլանդներ եւ, արդարացվելու դեպքում, ետ դեպի Լիբիա ապահով տեղափոխելու համար:

Երկու երկրների կառավարությունները հայցում են աշխարհի բոլոր կառավարությունների օժանդակությունը այս գործում: •

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

«Յաբլոկոն» պատրաստ է ստանձնելու իշխանության ողջ պատասխանատվությունը

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Յաբլոկո» միավորման ղեկավարությունը որոշել է չպաշտպանել Վիկտոր Չեռնոմիրդինի թեկնածությունը կառավարության ղեկավարի պաշտոնի համար եւ հայտարարում է, թե «պատրաստ է ստանձնել ողջ պատասխանատվությունը տնտեսական ճգնաժամից դուրս գալու համար»: Այդ մասին այսօր ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հաղորդեցին Դումայի «Յաբլոկո» խմբակցության մամլո կենտրոնում: Նման կառավարության նշանակումը, «Յաբլոկոյի» կարծիքով, «ժամանակի անթույլատրելի ձգձգում է այնպիսի իրավիճակում, երբ երկիրը ժամանակ չունի»: «Յաբլոկոն» հայտարարել է, թե պատրաստ է ստանձնել իշխանության ողջ պատասխանատվությունը ներկայիս ճգնաժամային շրջանում եւ ճգնաժամից դուրս գալու համար անհրաժեշտ միջոցներ իրագործել», ասվում է միավորման ղեկավարության հայտարարության մեջ:

Ժիրինովսկին սակարկում է

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եթե Ռուսաստանի լիբերալ-ժողովրդավարական կուսակցության (ՌԼԺԿ) խմբակցության ներկայացուցիչները չմտնեն նոր կառավարության մեջ, ապա այն պաշտպանություն չի գտնի լիբերալ-դեմոկրատների կողմից, հայտարարել է Վլադիմիր Ժիրինովսկին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի տեղեկատվության, Դումայում ՌԼԺԿ-ի խմբակցության ղեկավարն այդ մասին այսօր հայտնել է Կառավարության տանը ՌԴ վարչապետի պաշտոնակատար Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ կեսժամյա զրույցից հետո կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ: Ժիրինովսկին ասել է, թե ինքը Չեռնոմիրդինին ներկայացրել է այն պատգամավորների ցուցակը, որոնց խմբակցությունը կուզենար ունենալ կառավարությունում: «Վիկտոր Չեռնոմիրդինն ասել է, որ կմտածի», նշել է ՌԼԺԿ-ի խմբակցության ղեկավարը եւ ավելացրել. «Ես կտրուկ դրեցի նաեւ իմ թեկնածության հարցը. ես հավակնում եմ փոխվարչապետի պաշտոնի»:

Մոսկվայի բանկային պուլն առայժմ 6 անդամ ունի

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մայրաքաղաքի կառավարության երաշխիքով ստեղծված Մոսկվայի բանկային պուլի անդամներ են դարձել «Մոսկվայի բանկը», «Մոսբիզնեսբանկը», «ՄԻԲ»-ը, «Օգնի Մոսկվի» բանկը, «Մոսվոդոկանալբանկը» եւ «Մոսէքսիմբանկը»: Այս մասին չորեքշաբթի օրը ՓՐԱՅՄ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել են «Մոսկվայի բանկի» մամլո ծառայությունում, որը պուլի հաշվարկային կենտրոնն է: Բանկերի պուլի ստեղծման որոշումը կայացվել է երկուշաբթի օրը մայրաքաղաքի խոշորագույն բանկերի ներկայացուցիչների հետ Մոսկվայի քաղաքագլուխ Յուրի Լուժկովի հետ հանդիպման ընթացքում: Այս դաշինքը փակ չէ. ցանկացած բանկ որոշակի պայմանների կատարման դեպքում կարող է մտնել նրա կազմի մեջ, նշել են մամլո ծառայությունում:

Չեռնոմիրդինը դժգոհ է Կենտրոնական բանկի գործունեությունից

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Արագորեն արժեզրկվող ռուսական ռուբլու փոխարժեքը դոլարի նկատմամբ օգոստոսի 26-ին հասավ 8 ռուբլի 26 կոպեկի, որից հետո Կենտրոնական բանկը դադարեցրեց տարադրամի առքն ու վաճառքը եւ կատարված գործառնությունները համարեց ապօրինի: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Մոսկվայի փոխանակման կետերում դոլարի փոխարժեքը հասել է 9,5 ռուբլու: Ընդ որում, փոխանակման կետերի մեծ մասում դոլար չկա: Ըստ ռադիոկայանի, Ելցինը հեռախոսազրույց է ունեցել Չեռնոմիրդինի հետ, որը տեղեկացրել է նախագահին ֆինանսական ճգնաժամը հաղթահարելու միջոցառումների մասին եւ հայտնել, որ այսօր երեկոյան մեկնում է Կիեւ՝ Ուկրաինայի եւ Բելառուսի նախագահների հետ ստեղծված իրավիճակը քննարկելու:

Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի, Չեռնոմիրդինը քննադատել է Կենտրոնական բանկի նախագահին՝ նշելով, թե դժգոհ է ԿԲ-ի անցած երկու օրվա գործունեությունից: Ըստ «ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ» գործակալության, վարչապետի պաշտոնակատարը այսօր հանդիպելու է ԿԲ նախագահ Սերգեյ Դուբինինի հետ՝ քննարկելու «կենտրոնական բանկի անգործությունն ու անտարբերությունը»:

BBC ռադիոկայանը տեղեկացնում է, որ Մոսկվայի մի քանի խոշոր հանրախանութներ այսօր փակվել են՝ ռուբլու արժեզրկման հետեւանքով ապրանքների գները վերանայելու նպատակով: Միաժամանակ հաղորդվում է, որ ավանդատուները շարունակում են դրամատներից զանգվածաբար ետ վերցնել իրենց ավանդները:

ԻՆՏԵՐՆԵՏ 00-11 հեռախոսակապով

Ձեր տանը եւ աշխատավայրում

Ձեր համակարգիչը կհամակցվի մեր ծառայություններին ժամանակակից **001 թվային հեռախոսահանգույցի** լուսատարային կապուղիներով Երեւանի ցանկացած կետից: Այսօր առաջարկում ենք օգտվել մեր ծառայություններից **00-11 հեռախոսահամարով,** որի դեպքում Դուք կունենաք.

ԱՐՏԱԿԱՐԳ որակի, արագագործ եւ անխափան կապ միջազգային ԻՆՏԵՐՆԵՏ ցանցի հետ *24 ժամ, 33.6 Կբիթ արագություն, էլեկտրոնային փոստ, (E-Mail), 5 ՄԲայթ անձնական էջեր (Personal Home Pages)*

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ցածր գներով

Միայն էլեկտրոնային փոստ
համակցում՝ $50
ամսական վճար՝ $5

Չափաավորված ժամանակով
համակցում՝ $100
ամսական վճար՝ $10

Անսահմանափակ ժամանակով
համակցում՝ $200
ժամը՝ $0.5

ԲԱՑԱՌԻԿ հնարավորություն՝ մինչեւ 115.2 Կբիթ արագությամբ կապ հասկացված գծով.
համակցում՝ $500
ամսական վճար՝ $20
ամեն 1 ՄԲայթի համար՝ $1

Գրանցվելու համար դիմեք Իսահակյան 28, հեռ. 58-15-36
(Դրամատիկական թատրոնի գլխավոր մուտքից, Մ+ համակարգչային դպրոց):
Բոլոր վճարումները համարժեք դրամով՝ կանխիկ կամ փոխանցումով:

Հ Ր Ա Վ Ե Ր

Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 50-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժինը եւ Երեւանի մամուլի ակումբը շարունակում են «Հռչակագրի 19-րդ հոդվածը* աշխարհում» դասախոսությունների շարքը եւ հրավիրում լրագրողներին, ժուռնալիստիկայի ուսանողներին, մարդու իրավունքների հարցերով զբաղվող կազմակերպություններին, հետաքրքրվող անձանց հերթական դասախոսությանը: Այն տեղի կունենա սույն թվականի օգոստոսի 27-ին, ժամը 15:00-ին ՀՏԲ-ի գրադարանում (Կ. Լիբկնեխտի 14)՝ «19-րդ հոդվածը Գերմանիայում» վերնագրով: Հանդես կգա Գերմանիայի դեսպանատան երկրորդ քարտուղար տկն Ինգրիդ Դելֆսը:

* Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 19 հոդված. Ամեն ոք ունի համոզմունքներ ունենալու եւ արտահայտելու իրավունք. այս իրավունքը ներառում է համոզմունքներին անարգել հավատարիմ մնալու եւ տեղեկություններ ու գաղափարներ որոնելու, ստանալու եւ տարածելու ազատություն, լրատվության ցանկացած միջոցներով, անկախ պետական սահմաններից:

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԱԶԳԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ. նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի: Զանգահարել 27-22-57 *ժամը՝ 10-16,* 58-33-26 *ժամը՝ 18-23*

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Ննջասենյակի կահույք «Լյուդովիկոս XVI» փակ վիճակում, *հեռ.* 53-57-87: *Մարինա*

ՓՆՏՐՎՈՒՄ Է ՎԱՐՁՈՎ

1 սենյականոց բնակարան 15-16 թաղամասերում, կամ ավանում: ***Հեռ.՝ 45-44-56 ԱՐՍԵՆԻՆ***

Ազգ ՕՐԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵՔ

1998 թ. սեպտեմբերի 1-ից կարող եք «Ազգ» բաժանորդագրվել զեղչ գներով, Հայմամուլի կրպակներում կամ Հայփոստի բաժանմունքներում:

ԶԵՂՉ ԳՆԵՐՈՎ

Ամսական բաժանորդագրություն՝
~~2100~~ 2000 դր.

Եռամսյա բաժանորդագրություն՝
~~6300~~ 5000 դր.

Վեցամսյա բաժանորդագրություն՝
~~12600~~ 9000 դր.

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրքերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 894. Տպաքանակը՝ 3500. Ստորագրված է տպագրության՝ 26. 08. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@